

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

X-Y-Z KUŞAKLARI VE SİYASAL KATILIMDA ROL OYNAYAN FAKTÖRLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
MİYESSER ERDOĞAN

GAZİANTEP – 2019

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

X-Y-Z KUŞAKLARI VE SİYASAL KATILIMDA ROL OYNAYAN FAKTÖRLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
MİYESER ERDOĞAN

TEZ DANIŞMANI
DOÇ.DR. AHMET KESER

GAZİANTEP – 2019

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “X-Y-Z Kuşakları ve Siyasal Katılımda Rol Oynayan Faktörler” başlıklı çalışmanın tarafımda, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım 01/07/2019.

Miyesser ERDOĞAN

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
YÜKSEK LİSANS KABUL VE ONAY FORMU**

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı **Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler** Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Miyesser ERDOĞAN** tarafından hazırlanan “**X – Y – Z Kuşakları ve Siyasal Katılımda Rol Oynayan Faktörler**” başlıklı tez, **01 / 07 / 2019** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu **başarılı** bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Görevi

Unvanı, Adı ve Soyadı

İmzası:

Kurumu/Üniversitesi

Jüri Başkanı

Doç. Dr. Ahmet KESER

Tez Danışmanı

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Murat ASLAN

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Mesut ŞÖHRET

Gaziantep Üniversitesi

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mazlum ÇELİK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Son yıllarda kuşak çalışmaları üzerinde önemli çalışmalar yürütülmektedir. Buna rağmen kuşak çalışmaları ile siyasal katılım çalışmaları arasında ilişki kuran çalışma sayısının çok sınırlı kaldığı görülmüştür. Bu çalışma ile X-Y-Z Kuşaklarının siyasal katılımında rol oynayan faktörler Gaziantep ili özelinde anlatılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın konusunun belirlenmesinde ve hazırlanma süreci aşamasında bana ışık tutan bu çalışmayı sonuçlandırmamda görüşleri ile katkıda bulunan değerli hocam Doç. Dr. AHMET KESER e teşekkür eder çalışmanın ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Gaziantep, 2019

Miyesser ERDOĞAN

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Gaziantep ilinde ikamet eden bireylerin mensup oldukları kuşaklara göre siyasal katılım türlerinde, lidere bağlılık derecelerinde, siyasal bilgilendirme sağladıkları kitle iletişim araçlarını kullanma sıklıklarında ve siyasal katılım düzeylerinde farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Ayrıca cinsiyet, gelir durumu ve eğitim durumu gibi demografik özellikler siyasal katılım düzeylerini farklılaştırmakta mıdır sorularına da yanıt aranmıştır.

Çalışma Ocak-Nisan 2019 tarihlerinde üç farklı çalışma grubu ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini Gaziantep Şehitkamil ve Şahinbey ilçelerinde yaşayan seçmenler oluştururken, bu evren içerisinde örneklem grubu ise 524 katılımcıdan oluşmuştur. Bu katılımcıların 138'i X kuşağı, 281'i Y kuşağı ve 105'i Z kuşağından oluşmaktadır.

Veriler bir anket formu ile toplanmıştır. Formun ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sorular, diğer bölümlerinde siyasal katılımına ve siyasal tercihlerine ilişkin sorular yer almaktadır.

Verilerin analizinde hipotezlerin test edilmesi ve değişkenler arasında anlamlı farklılığın olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla Anova testi uygulanmıştır. Analiz sonucuna göre; kuşaklara göre siyasal katılım düzeylerinin genel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: X Kuşağı, Y Kuşağı, Z Kuşağı, Siyasal Katılım, Siyasal Katılımı Etkileyen Faktörler

ABSTRACT

The aim of this study is to determine whether there is a difference the individuals residing in Gaziantep differ according to the generations they belong to, the types of political participation, the degree of commitment to the leader, the frequency of use of the mass communication tools they provide political information, and the level of political participation. In addition, questions were asked about whether demographic characteristics such as gender, income status and education status differed from political participation levels.

The study was conducted from January to April 2019 with three different groups. The survey universe was composed of voters living in Gaziantep Şehitkamil and Şahinbey districts, while the sample group from within this universe consisted of 524 participants. 138 of these participants belong to X-generation, 281 belong to Y generation and 105 belong to Z-generation.

The data was collected through a questionnaire. In the first part of the form, questions about the demographic characteristics of the participants and in the other parts, questions about their political participation and political preferences are included.

In the analysis of the data, ANOVA test was applied to test the hypotheses and to determine whether there were significant differences among the variables. According to the results of the analysis, it was determined that the levels of political participation differ significantly in general according to generations.

Keywords: X Generation, Y Generation, Z Generation, Political Participation, Factors Affecting Political Participation

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	1
1.2.1. Alt Problemler.....	1
1.3. Araştırmanın Amacı.....	2
1.4. Araştırmanın Önemi.....	2
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	2
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.7. Araştırmanın Hipotezleri.....	3
İKİNCİ BÖLÜM	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1 Kuşak Kavramı.....	6
2.2. Kuşakların Sınıflandırılması.....	7
2.2.1. Sessiz Kuşak.....	9
2.2.2. Bebek Patlaması.....	10
2.2.3. X Kuşağı.....	10
2.2.4. Y Kuşağı.....	11
2.2.5. Z Kuşağı.....	12

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	14
SİYASAL KATILIM KAVRAMI	14
3.1. Siyasal Sistem	14
3.2. Siyasal Katılım.....	15
3.3. Siyasal Katılım Düzeyi	17
3.4. Siyasal Katılıma Etki Eden Faktörler.....	19
3.4.1. Psikolojik Faktörler	19
3.4.1.1. Etkenlik Duygusu	19
3.4.1.2 Yurtaşlık Duygusu	20
3.4.1.3 Sosyal Girişkenlik.....	20
3.4.2. Sosyo-Ekonomik Faktörler	20
3.4.2.1 Aile	20
3.4.2.3 Gelir	22
3.4.2.4 Kentleşme	23
3.4.2.5 Meslek.....	23
3.4.2.6 Cinsiyet ve Yaş	24
3.4.2.7 Kitle İletişim Araçları	25
3.4.3. Hukuki ve Siyasal Faktörler	26
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	28
YÖNTEM.....	28
4.1. Veri Toplama Araçları	28
4.2. Verilerin Analizi	29
4.3. Evren ve Örneklem	29
4.4. Bulgular ve Yorumlanması	30
BEŞİNCİ BÖLÜM	46
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	46
5.1. Sonuçlar.....	46
5.2. Öneriler.....	48
KAYNAKÇA	50
EKLER.....	54

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. Farklı Kaynaklardaki Kuşak Sınıflandırmaları ve Tarih Aralıkları	8
Tablo 2. Milbrath'ın Siyasal Katılım Düzeyi Hiyerarşisi	17
Tablo 3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	30
Tablo 4. Katılımcıların Siyasal Katılım Düzeylerine Göre Dağılımı.....	30
Tablo 5. Katılımcıların Siyasal Katılım Türlerine Göre Dağılımı	31
Tablo 6. Katılımcıların Seçimlerde Oy Verilen Kişiye/Lidere Bağlılık Derecesine Göre Dağılımı.....	32
Tablo 7. Katılımcıların Siyasal Konularda Bilgilere Ulaşırken Kullanılan Kitle İletişim Araçları ve Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı	32
Tablo 8. Katılımcıların Siyasal Katılım Sağlamasında Etkili Olan Faktörlerin Önem Derecesine Göre Dağılımı	33
Tablo 9. Kuşaklara Göre Siyasal Katılım Düzeyinin Karşılaştırılması	34
Tablo 10. Cinsiyete Göre Siyasal Katılım Düzeyinin Karşılaştırılması.....	34
Tablo 11. Medeni Duruma Göre Siyasal Katılım Düzeyinin Karşılaştırılması	35
Tablo 12. Aylık Gelire Göre Siyasal Katılım Düzeyinin Karşılaştırılması.....	36
Tablo 13. Öğrenim Düzeyine Göre Siyasal Katılım Düzeyinin Karşılaştırılması	37
Tablo 14. Seçimlerde Oy Verilen Kişiye/Lidere Bağlılık Derecesinin Kuşaklara Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları	37
Tablo 15. Kuşaklara Göre Siyasal Katılım Türlerinin Karşılaştırılması	38
Tablo 16. Siyasal Konularda Bilgilere Ulaşırken Kitle İletişim Araçlarını Kullanma Sıklığının Kuşaklara Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları.....	41
Tablo 17. Siyasal Katılım Sağlamasında Etkili Olan Faktörlerin Önem Düzeyinin Kuşaklara Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları	43

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1. Easton' un Siyasal Sistem Modeli 14

KISALTMALAR

F	: ANOVA test puanı
n	: Örneklem/gruptaki örneklem sayısı
r	: Korelasyon katsayısı
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
SS	: Standart sapma
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
t	: Bağımsız iki örneklem t testi puanı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatiki Kurumu
X²	: Ki-kare test istatistiği
\bar{X}	: Ortalama

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde; söz konusu araştırmanın problem durumu ve alt problemleri, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve hipotezler ele alınmıştır.

1.1. Problem Durumu

Son yıllarda kuşak çalışmaları üzerinde önemli araştırmalar yürütülmektedir. Buna rağmen kuşak çalışmaları ile siyasal katılım çalışmaları arasında ilişki kuran çalışma sayısının çok sınırlı kaldığı görülmüştür. Bu araştırma ile X-Y-Z kuşaklarının siyasal katılımında rol olan faktörler Gaziantep ili özelinde anlatılmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede araştırmanın ana problemi ve alt problemleri belirlenerek yapılan saha çalışmasında kuşakların siyasal katılımlarındaki farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya ilişkin yapılan yazın taraması sırasında ortaya çıkan temel problem ve alt problemleri aşağıdaki alt başlıklar altında gösterilmiştir

1.2. Problem Cümlesi

Yukarıda belirtilen hususlar ekseninde bu tezin araştırmasında belirlenen temel problem; “Gaziantep ili Şehitkamil ve Şahinbey ilçelerinde siyasal katılım sağlayan X-Y-Z kuşaklarının siyasal katılımında rol oynayan faktörler farklılık göstermekte midir? şeklinde belirlenmiştir. Tespit edilen bu ana problemle bağlantılı olarak alt problemlerle araştırmanın kapsamı formüle edilmeye çalışılmıştır.

1.2.1. Alt Problemler

Problem cümlesi temelinde ortaya konulan alt problemleri şöyle tanımlayabiliriz;

- Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre siyasal katılım düzeyleri farklılık göstermekte midir?
- Katılımcıların cinsiyetine göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermekte midir?
- Katılımcıların medeni durumuna göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermekte midir?
- Katılımcıların gelir durumuna göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermekte midir?

- Katılımcıların eğitim durumuna göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermekte midir?
- Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre tercih ettikleri siyasal katılım türleri farklılık göstermekte midir?
- Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre kitle iletişim araçlarının kullanma sıklığı farklılık göstermekte midir?
- Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre siyasal katılım üzerinde etkili olan faktörler farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bahsedilen ana ve alt problemler ve tezin genel çerçevesi dahilinde bu araştırmanın amacı, Gaziantep ili Şehitkamil ve Şahinbey ilçelerinde ikamet eden herhangi bir hukuki kısıtlaması bulunmayan seçme ve seçilme hakkına sahip bireylerin mensup oldukları kuşaklar açısından tercih ettikleri siyasal katılım türlerinde, lidere bağlılık derecelerinde, siyasal bilgilendirme sağladıkları kitle iletişim araçlarını kullanma sıklıklarında ve siyasal katılım düzeylerinde farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Ayrıca cinsiyet, gelir durumu ve eğitim durumu gibi demografik özellikler siyasal katılım düzeylerini farklılaştırmakta mıdır sorularına cevap üretmesi hedeflenmiştir.

1.4. Araştırmanın Önemi

“X-Y-Z Kuşakları ve Siyasal Katılımda Rol Oynayan Faktörler” başlıklı bu çalışma ile öncelikli olan kuşak ve siyasal çalışmalar literatürüne katkıda bulunmaktadır. Bu çerçevede belirli bir coğrafya ve belirli bir grup özelinde yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bu araştırma da kuşak ve siyasal katılım çalışmaları arasında bağlantı kurarak Gaziantep özelinde böyle bir boşluğu doldurması ve literatüre katkı sağlamasıyla önem arz etmektedir.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın temel varsayımları aşağıda sunulmuştur:

- Araştırmaya katılanların sorulara doğru cevap verdikleri varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan anket formunda sorulan soruların siyasal katılım düzeyini doğru olarak ölçtüğü varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu tezin araştırma boyutunda karşılaşılan öncelikli sınırlılık, siyasal katılım hususunda genel katılımcıların 18+ yaş grubunu oluşturuyor olması dolayısıyla bu noktada Z kuşağı katılımcı sayısının genel katılımcı kitlesine oranla sınırlı kalması, ikinci sınırlılık mekânsal ölçekte verilerin yalnızca Gaziantep ili Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerinde ikamet eden seçme ve seçilme hakkına sahip bireylerden oluşması, üçüncü ve son sınırlılık ise verilerin Ocak 2019 - Nisan 2019 tarihleri arasında toplanmış olmasından kaynaklı zamanca sınırlılıktır.

1.7. Araştırmanın Hipotezleri

Bu araştırma konusu bağlamında ele alınan hipotezlerde X-Y-Z kuşaklarının siyasal katılımı ile olan ilişkisinin ölçülmesi göz önünde bulundurulmuş olup çalışmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir;

H1: Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre siyasal katılım düzeyleri farklılık göstermektedir.

H2: Katılımcıların cinsiyetine göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermektedir.

H3: Katılımcıların medeni durumuna göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermektedir.

H4: Katılımcıların gelir durumuna göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermektedir.

H5: Katılımcıların eğitim durumuna göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermektedir.

H6: Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre lidere bağlılık dereceleri farklılık göstermektedir.

H7: Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre tercih ettikleri siyasal katılım türleri farklılık göstermektedir.

1. Siyasi bir seçimde oy kullandım
2. Siyasi bir partide görev alıyorum
3. Sivil toplum kuruluşunda (dernek, vakıf, birlik, cemiyet, topluluk, sendika, kooperatif vb.) görev alıyorum
4. Kent konseyi /gençlik meclisinde görev alıyorum
5. Gelecekte aktif siyasette görev almak isterim

6. Yaşadığım herhangi bir sorunla ilgili yetkili belediye veya benzeri mercilere dilekçe yazarım.

7. Sosyal medyadan siyasi içerik paylaşımları (görüntü, video, müzik, yorum vb.) yaparım.

8. Televizyonda yayınlanan siyasi içerikli programları izlerim.

9. Partilerin televizyonda yayınlattığı siyasi reklam filmlerini izlerim.

10. Gazetede siyasetle ilgili yayınlanan güncel haber ve köşe yazılarını takip ederim.

11. Güncel siyasi konularla ilgili bilgi sahibi olarak, bilgimi çevremdekilerle paylaşıyorum.

12. Desteklediğim siyasi parti ve adaya oy vermeleri için çevremdeki insanları ikna etmeye çalışırım.

13. Seçim dönemlerinde yapılan anketlere katılarak görüş belirtirim.

14. Siyasal içerikli panel, açık oturum, konferans ve toplantılara dinleyici olarak katılırım.

15. Siyasi bir partinin /adayın seçim kampanyasında yer aldım.

16. Siyasi bir partinin miting, gösteri, yürüyüş vb. etkinliğine katıldım.

17. İnternet üzerinde gerçekleştirilen bir protesto eylemine katıldım.

18. Bir toplu yürüyüş eylemine katıldım

H8: Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre kitle iletişim araçlarının kullanma sıklığı farklılık göstermektedir.

. a. Televizyon kullanma sıklığı farklılık göstermektedir.

b. Gazete “ “ “ “

c. Dergi “ “ “ “

d. Radyo “ “ “ “

e. İnternet “ “ “ “

f. Sosyal medya “ “ “ “

H9: Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre siyasi katılım üzerinde etkili olan faktörler farklılık göstermektedir.

1. Adayın kendisi

2. Adayın ideolojisi

3. Partinin icraatleri ve vaatleri

4. Parti ideolojisi
5. Aile ve yakın çevre
6. Kamuoyu araştırma sonuçları
7. Adayın seçimi kazanma ihtimali
8. Yapılan siyasal kampanyanın etkinliği
9. Seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler
10. Televizyon yayınları
11. Gazete / dergi yayınları
12. Radyo yayınları
13. İnternet
14. Sosyal medya
15. Broşür, afiş, ilan, fotoğraf, film
16. Miting ve gösteriler

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Kuşak Kavramı

Kuşak kavramı, TDK Felsefi Terimleri Sözlüğü'nde, "Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu.", TDK Toplum Bilimi Terimleri Sözlüğü'nde, "Yaklaşık yirmi beş, otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil, batın, jenerasyon." ve TDK Tarih Felsefesi ve Kültür Tarihinde ise "Yeni bir anlayışta yeni bir yaşama duygusunda, yeni biçimlerde birleşen, eskiden belirgin çizgilerle ayrılan kişilerin topluluğu." olarak tanımlanmaktadır. (TDK, 2019).

Biyolojik tanıma göre, her bir bin yıllık dönemin 20-25 yıl aralıklarına bir kuşak grubu yerleşmektedir. Ancak bu tanımlamanın yalnızca yıl aralıklarını ifade ediyor olması zaman içerisinde yetersiz kalmıştır. Sosyoloji alanındaki çalışmalara bir yere kadar ışık tutmuş olsa da değişen dünya algısı, toplumsal değerler, teknolojideki ilerlemeler ve kariyer algıları ile kuşak kavramı üzerinde yeni çalışma seçeneklerinin varlığına gereksinim duyulmuştur. (Metin ve Kızıldağ, 2017: 342)

Ayrıca geçmiş dönemlere göre çocuk doğumlarının ertelenmesi de her bir kuşağın farklı zaman aralıklarına yayılmasına sebep olmuştur. Bunun yansıması olarak ebeveynler ve çocukları arasındaki yaş iki on yıldan üç on yıla kaymıştır. 1980lerde ortalama ilk anne olma yaşı 25 iken 2010 yılında bu yaş 31'e ulaşmıştır. Tüm bu koşullar kuşakları biyolojik anlamda tanımlamak yerine sosyolojik olarak tanımlamanın daha aydınlatıcı olabileceğini göstermektedir. (Çetin Aydın ve Başol, 2014: 2).

1800li yılların ilk yarısında kuşak çalışmalarına ilişkin bilimsel araştırmalara ilk ışık tutan kişinin Auguste Comte olduğu bilinmektedir. Comte; kuşaksal değişikliklerin tarihsel süreç içerisinde hareket eden kuvvetler olduğunu ileri sürerek, sosyal gelişimin ancak bir kuşağın bir sonraki kuşağa aşılacağı birikimler ile mümkün olabileceğinin altını çizmiştir. (Latif ve Serbest, 2014 :136)

1950li yıllara gelindiğinde Alman sosyolog Karl Mannheim ise kuşak kavramının sosyolojik tanımını yaptıktan sonra "The Problem of Generations/Kuşakların Problemleri" isimli çalışmasında kuşak kavramını daha sistemli ve kapsamlı olarak ele alan Mannheim, bir

toplumda bir kuşağın varlığından bahsedilmenin beş faktörle mümkün olabileceğini ileri sürmüştür. Mannheim bu faktörleri;

- Kültürel süreç içerisinde yeni katılımcıların ortaya çıkması
- Bu süreçte eski katılımcıların sürekli yok olması
- Herhangi bir kuşağın üyelerinin, sadece tarihsel sürecin zamansal olarak sınırlı bir bölümüne katılabilmesi
- Kültürel mirasın aktarılması için sürekli nedenlerin gerekmesi
- Kuşaktan kuşağa geçişin devamlı bir süreç olması, şeklinde belirtmiştir.

(Mannheim, 1952: 292)

Kuşak kavramı daha önceki yıllarda Auguste Comte, Karl Mannheim ve Stuart Mill tarafından incelenmiş olsada asıl popüleritesini İngelehart, Howe ve Strauss 'un bu alandaki çalışmaları ile yakalamıştır. Araştırmacıların kriterlerine göre;

- Kuşak grupları aynı yaş aralıklarına sahip ve yaşamlarının gelişim yıllarında ortak tarihi ve sosyal bir takım olayları paylaşan,
- İçinde buldukları dönemin belirli olgu ve olaylarına yönelik kollektif bir bilinç fikir, dünya ideolojisi, tecrübe, tutum ve davranış geliştiren
- Dönemin mücadele ve heyecanlarını birlikte deneyimleyen
- Yaş gruplarıyla paylaştıkları deneyim ve becerilerin bilincinde olan, dışarıdan bakıldığında fark edilmesede akranlarıyla ortak kimlik duyguna bürünmüş bireylerden oluşan topluluklar şeklinde tanımlanmaktadır (Gürbüz, 2015: 41).

Literatürde kuşak kavramına ilişkin çeşitli tanımlamalar bulunmaktadır. En kapsamlı hali ile dünya genelinde ekonomik ve sosyal dönüşümlerle oluşmuş zaman aralıklarına kuşak denmektedir. Yetişme tarzları ve buldukları çevre farklılıkları göz önüne alındığında nesil olarakta adlandırılan bu birey toplulukları arasında gerek karakter gerek çalışma biçimleri ve gerekse siyasal katılım düzeylerinde önemli farklılıklar olduğu gözlemlenmektedir. (Keleş, 2011: 129) Her kuşağın kendine has özellikleri, davranışları, dünya görüşü ve değer yargıları olduğundan bireyler ait olduğu kuşağın mensuplarıyla davranışlarında benzer tutumlar sergilerken, farklı kuşak mensuplarıyla farklı tutumlar sergilemektedir (Göktaş ve Çarıkçı, 2016: 856)

2.2. Kuşakların Sınıflandırılması

Literatüre bakıldığında kuşakların sınıflandırılması konusunda bir netlik olmadığı gözlenmektedir. Özetlersek kuşak aynı zaman aralıklarında doğmuş benzer yaşam tarzı olay

ve eğilimleri tecrübe etmiş bireyler topluluğudur. Ancak dönemin olaylarının bireyleri ne ölçüde etkilediği belli olmadığından dolayı her bir kaynakta tarih aralıkları farklılık göstermektedir (Reeves ve Oh, 2008: 296)

Tablo 1. Farklı Kaynaklardaki Kuşak Sınıflandırmaları ve Tarih Aralıkları

Howe ve Strauss (2000)	Veteranlar (1925-1942)	Patlama Kuşağı (1943-1960)	13.kuşak (1961-1981)	Milenyum Kuşağı (1982-2000)	-
Lancaster ve Stillman (2002)	Gelenekselciler (1900-1945)	Bebek Patlaması (1946-1964)	X Kuşağı (1965-1980)	Milenyum Kuşağı Patlama Kopyası Bebek Kırılması Y Kuşağı Gelecek Kuşak (1981-1999)	-
Martin ve Tulgan (2002)	Sessiz Kuşak (1925-1942)	Bebek Patlaması (1946-1960)	X Kuşağı (1965-1977)	Milenyumlular (1978-2000)	-
Oblinger ve Oblinger (2005)	Yetişkinler (-1946)	Bebek Patlaması (1947-1964)	X Kuşağı (1965-1980)	Y Kuşağı Net Kuşağı, Milenyumlular (1981- 1995)	Milenyum Sonrası (1995-)
Tapscoot (1998)	-----	Bebek Patlaması (1946-1964)	X Kuşağı (1965-1975)	Digital Kuşak (1976-2000)	
Zemke ve diğ. (2000)	Gaziler	Bebek Patlaması (1943-1960)	X Kuşağı (1960-1980)	Gelecektekiler (1980-1999)	

Kaynak: Reeves ve Oh, 2008: 296-297.

Tabloyu incelediğimizde farklı tarih aralıkları ile farklı kuşak tanımlamaları yapılmışsa da aşağı yukarı aynı dönemlerde kuşak değişimlerinin olduğu sonucuna ulaşılabilir. Kuşakları sınıflandırmada doğum yılı aralıkları küçük bir etkiye sahiptir. Buna

karşılık bir çok araştırmacı kuşakları kronolojik bir sıralamadan ziyade daha çok tarihin şekillendirdiğini ileri sürmektedir (Reeves ve Oh, 2008: 297).

Howe ve Strauss (2000) 'a göre doğum tarihinden ziyade kuşakların doğasını daha açık seçik tanımlayan üç özellik; aidiyet algısı, ortak inanç ve değerler, tarihte aynı yerde bulunma.

1.Aidiyet algısı: Gençlik döneminde başlayarak yetişkinlik döneminde pekişen bireyin hissettiği aidiyet duygusu

2.Ortak inanç ve davranışlar: Bir kuşağı karakterize eden aile, kariyer, kişisel yaşam, siyasi görüşü, dininden vb. gelen tutumlar ile kişinin iş ve eş seçimi, çocukları, sağlığı, cinsiyeti tarafından belirlenen davranış şekli

3.Tarihte aynı yerde bulunma: Jenerasyonun gençlik yılları boyunca meydana gelen ve kişiyi etkileyen tarihsel dönüm noktaları kuşakları karakterize eder. (liberallikten daha muhafakazar bir görüşe geçmek ve Vietnam savaşı) gibi önemli olaylar.

Kuşakların yıllara göre sınıflandırılmasında görüş farklılıkları mevcuttur. Tabloda ayrıntılı olarak sınıflandırılması yapılan ve bugün dünyada var olan kuşak, birçok kaynakta farklı isimlerle tanımlanmakta olsada genel olarak; Sessiz Kuşak, Baby Boomers Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı ve Z Kuşağı olarak adlandırılmaktadır. (Mücevher, 2015: 5)

Bu çalışmada günümüzde siyaset ve siyasal katılım konularında daha aktif olan X kuşağı, Y kuşağı ve yeni siyasal katılım erkine sahip olan Z kuşağı üzerinde durulacaktır. Analiz yapılırken kuşaklar için kullanılacak olan yıl aralıkları, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan yaş aralıklarına uygun hale getirebilmek için düzenlenmiştir. Buna göre; X kuşağı (1965-1979), Y kuşağı (1980-1999) ve Z kuşağı (2000 ve sonrası) olarak belirlenmiştir. (Çakmak ve Çelik 2017:67).

Araştırmanın bundan sonraki bölümünde bu beş kuşağın demografik, toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel hayattaki özelliklerinden genel olarak bahsedilecektir.

2.2.1. Sessiz Kuşak

1925 – 1945 doğum yılı aralıklarında doğan nesil bazı kaynaklarda yetişkinler, gelenekselciler ve veteranlar olarak adlandırılmaktadır. Dünya nüfusunun küçük bir kısmını oluşturan kuşak, tarihte siyasal, toplumsal ve ekonomik bir çok çalkantılara tanıklık etmiştir. II. Dünya Savaşı, ekonomik buhran gibi olayları yaşamış hatta Cumhuriyetin ilk yıllarını görmüş bu kuşak üyeleri çağımızın büyük anneanne ve dedeleridir.

Gelenekselciler sayıları az da olsa bugünün iş dünyasının temellerini oluşturan, ERC raporuna göre iş hayatında otoriteye saygılı, düzen denge ilişkisine sadık, istikrar ve güven duygusuna önem veren bireylerdir. Bu kuşak birçok alanda günümüzün değişen çalışma ve yaşam düzenine uyum sağlamakta problemler yaşamaktadır. İletişimi direkt posta gibi yazılı formlar ve türevleriyle daha basit düzeyde kurmayı tercih ederler (Adıgüzel vd., 2014: 171).

2.2.2. Bebek Patlaması

1946 - 1964 yılları arasında doğan jenerasyonların ‘*Bebek Patlaması*’ veya ‘*Patlama Kuşağı*’ olarak adlandırılmasının nedeni II. Dünya savaşı sonrası bebek doğum oranlarının önemli ölçüde artmasıdır. Sancılı dönemlerin etkisinden çıkılmaya çalışıldığı refah politikalarının uygulandığı bu yıllarda ortaya çıkan kuşağın üyeleri siyasal, toplumsal, ekonomik, kültürel ve teknolojik önemli ilerlemelere tanıklık etmişlerdir. Dünyada insan hakları çalışmaları ile ülkemizde tek partili hayattan çok partili hayata geçiş, radyo ve televizyonun altın çağını yaşamış kuşak temsilcileridir. Televizyonu iletişimde etkin bir araç olarak kullanan ilk kuşak olmasıyla dikkat çekmektedir (Mücevher, 2015 : 9-10).

Bu kuşağın mensupları çalışma hayatında uyumlu, çatışmalardan uzak, çalışma hevesleri olan, iş istikrarı ve takım çalışmasına önem veren, hizmet anlayışlı hatta işkolik bireyler olarak bilinmektedir. Bu kuşak grubunun diğer önemli özelliği ise kadın-erkek eşitliğine saygılı, çevreye duyarlı olmalarıdır. (Göktaş ve Çarıkçı, 2015: 8)

2.2.3. X Kuşağı

Araştırmacıların Haylaz kuşak, “Neden ben?” kuşağı, MTV kuşağı, Bumerang kuşağı gibi isimler verdiği kuşaktan bu çalışmada X kuşağı olarak bahsedilmektedir (Çetin ve Karalar, 2016: 160).

1964-1979 yılları arasında doğan bireyleri kapsamaktadır. Baby boomers kuşağının savaş sonrası uygulanan kalkınma politikalarıyla refah içinde bir yaşam sürmesi ekonomik ve politik sıkıntılara zemin hazırlamıştır. Sosyal devlet anlayışıyla uygulanan bu ekonomi politikaları; zamanla devletin refah maliyetlerini karşılayabilecek gücünün kalmamasına, 70’li yıllarda petrol krizinin getirdiği ekonomik olumsuzluklara dolayısıyla X kuşağı üyelerinin çalkantılı bir dönemin içinde büyümesine neden olmuştur. Bir anlamda bebek patlaması kuşağının rahat yaşam faturası X kuşağına kesilmiştir. Sancılı dönemlerin içinde var olan, sürekli gelecek endişesi ve korkusuyla belirsizlik içinde yaşayan bu birey topluluklarından

‘‘kayıp kuşak’’ olarakta bahsedilmektedir. Bu psikoloji onları daha çok çalışmaya, para kazanmaya ve kariyer planlamaları yapmaya itmiştir (Metin ve Kızıldağ, 2017: 344).

Tarihte dünya çapında Challenger Faciası, Berlin Duvarı’nın yıkılışı, petrol krizi; Türkiye’de ise 68 Kuşağı, sinema, TV’nin evlere girmesi, sağ-sol çatışmaları gibi olaylara tanıklık etmişlerdir. (Mücevher, 2015:11). Dünyanın değiştiğini ve artık güvenli bir yer olmadığını fark eden kuşak mensupları ‘‘kuşkucu’’ özelliğiyle bilinmektedir (Çetin ve Karalar, 2016: 160).

X kuşağı mensuplarının iş yaşamında sadık, kanaatkar ve aynı işte uzun yıllar çalışması bebek patlaması kuşağı ile benzerlik göstermektedir. Teknolojiyi kullanmaya başlayan, bebek patlaması kuşağından farkı grup desteği beklemeden bireysel hareket edebilen daha özgüvenli, toplumsal sorunlara duyarlı, yüksek iş motivasyonuna sahip bireylerdir. Kadınların iş hayatında yer alması ve daha iyi yaşam standartları için daha az doğum yapmaları bu kuşağın belirgin özelliklerindedir (Keleş, 2011: 131).

Coupland’a göre X kuşağı kendini toplumdan farklı gören, keskin politik çıkışlar yapan, daha önce görülmemiş giyim tarzına sahip olan, daha sert müzik türleri ve farklı yaşayış tarzlarına sahip olan bir nesil olarak görmektedir. Yine Coupland’a göre; bu bireyler kendilerini saygın bir statüye sahip olma, para ve yüksek oranda sosyalleşme ile kendi varoluşlarını açıklamaya çalışmaktadırlar (Çetin Aydın ve Başol, 2014: 3).

Kendi kendilerini yönetebilme, pragmatik olma, kinik fikirli olmak gibi davranışları ile, teknoloji sayesinde daha zeki, daha mobil ve yüksek eğitilmiş olan, iş bulmadıkları zaman bile tekrar okuma yolunu seçen bu kuşağın bireyleri genellikle çalışkan, bağımsız ve şüpheli olarak karakterize edilmişlerdir (Mücevher, 2014: 13).

2.2.4. Y Kuşağı

Farklı araştırmalarda ‘‘80 kuşağı’’, ‘‘Milenyum Kuşağı (Millennials), Gelecek Kuşak (Nexters), www Kuşağı (Generation www), Dijital Kuşak (The Digital Generation), E Kuşağı (Generation E), Eko Nesil (Echo Boomers), N kuşağı (N Gens), Net Kuşağı’’ gibi çeşitli kavramlarla ifade edilen Y kuşağının, doğum yılı aralıkları birçok kaynakta farklılık gösterirken bu çalışma için genel kaniya dayanarak 1980-1999 yıllarını kapsamaktadır. Bu şekilde tanımlamaların en önemli etkeni bu yıllarda bilişim çağının aktif yaşanıyor olmasıdır (Göktaş, 2016: 33-34).

Y Kuşağı, TÜİK verilerine göre Türkiye nüfusunun %35’i gibi büyük bir bölümünü oluşturmaktadır (TÜİK,2017). Ülkemizde, Avrupa’nın pek çok ülkesindeki toplam

nüfustan daha fazla bir nüfusa sahiptir (Adıgüzel ve diğ., 2014: 174). Siyasette ve çalışma hayatında aktif bir rolü olmasından dolayı çeşitli alanların araştırma konusu olan nesildir.

Körfez Savaşı'nın, Irak Savaşı'nın, dünya çapında terörizmin ve doğal felaketlerin yaşandığı, internet, Google, MSN, MP3, dijital kameralar ve cep telefonlarının tüm dünyayı sardığı bir zaman aralığında yetişmiş kuşağın mensuplarıdır (Mücevher, 2014: 13).

Dünyada, 1991 SSCB'nin dağılışı ve 1989 Doğu ve Batı Almanya'yı birbirinden ayıran Berlin Duvarı'nın yıkılışı gibi politik ve sosyal dengeleri değiştiren olaylara tanıklık ederek büyümüşlerdir. 12 Eylül 1980 ihtilali gibi olaylar Türkiye ekonomisi ve siyaseti üzerinde olumsuz bir etki yaratmıştır. Dönemin cumhurbaşkanı Turgut Özal ekonomideki aksaklıkları düzeltmek amacıyla karma ekonomi sisteminden serbest piyasa ekonomisine geçişi hedefleyen bir ekonomi politikası hazırlamıştır. 24 Ocak kararları ile kötüye giden ekonominin düzelmesi yönünde önlemler alınmıştır. Y jenerasyonu tüm bu dönüşümlere şahit olmuştur (Latif ve Serbest, 2014: 143-144).

Y kuşağını diğer kuşaklardan ayıran en belirgin özellik teknolojiye olan bağılıkları ve teknolojiyle gerek iş yaşamında gerekse sosyal hayatta iç içe olmalarıdır. Teknoloji yeteneklerini, iş ve eğitim hayatında sorumluluklarını yerine getirmek hızlı sonuçlar almak amacıyla kullanırlar. Günlük işlerinin dünyaya olumlu katkılar sağlaması, başarılarının fark edilmesi, takdir edilmek, onların yenilikçi fikirler üretmelerini sağlayarak iş motivasyonlarında olumlu bir etki yaratmaktadır (Keleş, 2011:131-138).

Y kuşağının genel özelliklerine baktığımızda, geçmişteki yağ kuruklarını, benzin sorununu yaşamadıkları için herşey her zaman böyleydi ve böyle olacak zannediyorlar. Otoriteye saldırgan, hızlı ulaşım hızlı tüketmek istiyorlar. Özgürlükçü, sabırsız, narsist, kitlesel olandan ziyade bireyselliği tercih eden özgüvenleri yüksek bireylerdir (Mengi, 2011).

2.2.5. Z Kuşağı

2000-2020 yıllarında doğan ve doğacağına inanılan bu kuşağın mensupları kristal nesil olarak adlandırılmaktadır. Digital dünyanın içine gözlerini açmış, günlük yaşamlarında interneti dolayısıyla arama motorlarını aktif kullanabilen, sosyal ağlarda üyelikleri olan, i-kuşağı, .com. kuşağı gibi isimlerle adlandırılan nesilden bu çalışmada Z kuşağı olarak bahsedilmektedir. Genellikle işbirliğine yatkın, uluslararası fırsatları kovalayan, sadakat duyguları zayıf, yaratıcı ve amaç odaklı bireylerden oluşmaktadır (Çetin ve Karalar, 2016: 161-162). Kuşak üyelerinin siyasal sosyal ve çalışma hayatında henüz çok fazla aktif bir rolü olmadığından bu grupta ilgili kaynak sayısı sınırlıdır.

İnternet çağında ve teknolojinin içinde gözlerini açan kristal nesil, bilgisayar, akıllı telefon, ipad, cep telefonu, MP3 çalar gibi yeni iletişim teknolojilerini kullanarak birden fazla görevi daha hızlı ve aynı anda yerine getirebilmesiyle diğer kuşaklardan farklılaşmaktadır (Metin ve Kızıldağ, 2017: 345). Bu sebeple insanlık tarihinin el, göz, kulak v.b. motor becerileri eş zamanlı olarak oldukça gelişmiş jenerasyonu olarak bahsedilmektedir (Mengi,2011). Bu durumun iş hayatına sundukları yakın bir tarihte gözlemlenebilecektir.

Eğitim ve aile açısından incelendiğinde, daha önceki kuşaklara göre yaş ortalamaları daha büyük ebeveyn ve öğretmenlere aynı zamanda daha iyi eğitim imkanlarına sahiplerdir. Teknolojinin sunduğu avantajları hayatlarının birçok alanında kullanarak istedikleri bilgilere kısa sürede ulaşabilme becerileri ile diğer kuşaklardan farklılaşmaktadır. Çoğunluğunun küçük yaşlarda sosyal, ekonomik, teknolojik bir takım dönüşümler neticesinde yaşlarının üstünde performanslar sergilediği bu kuşak üyeleri hakkında geleceğin tüketici profilini şekillendirebilecekleri öngörülmektedir (Mücevher, 2015:17).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

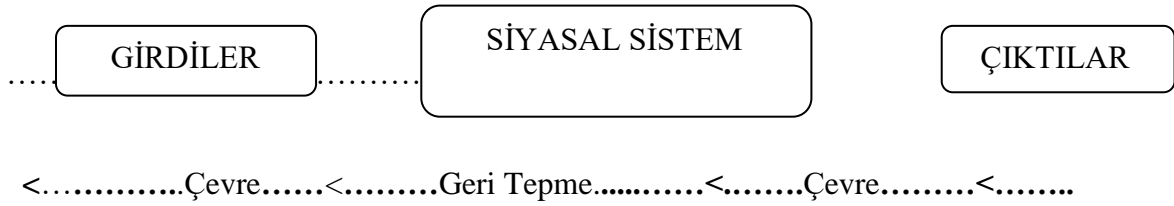
SİYASAL KATILIM KAVRAMI

3.1. Siyasal Sistem

Siyasal katılım kavramını daha iyi açıklayabilmek için öncelikle siyasal sistem kavramından kısaca bahsetmek doğru olacaktır. Toplumsal sistem kavramının bir uzantısı olarak siyasal sistem genel anlamda ‘toplumların kolektif amaçlarını belirlemek ve gerçekleştirmek için geliştirdikleri bir örgütler dizisi ‘olarak ifade edilmektedir. Bu örgütler birbirleriyle karşılıklı bağlantılar ve etkileşimler içinde olup bir bütünü yani siyasal sistemi oluşturur. Siyasal bir süreç içerisinde bir işleve dayalı olarak toplumun fertlerinden gelen girdiler ile siyasi karar vericiler tarafından alınan çıktılar oluşturduğu bir sistemdir. Bahsedilen siyasi sistem yapısı D. Easton’un siyasal sistem üzerine yaptığı kapsamlı çalışmaların özetlenmiş halidir (Taşdelen, 1997: 82-84).

Makro düzeyde modellerin kurucularından olan ünlü siyaset bilimci David Easton, siyasal sistem kavramını analiz edebilmek adına bir siyasal sistem modeli geliştirmiştir.

Şekil 1. Easton’ un Siyasal Sistem Modeli

Kaynak: David Easton The Political System (1953), A Framework for Political Analysis (Englewood –Cliff, 1965), A System Analysis of Political Life (Newyork 1965)’den aktaran: Çam,2011: 146)

D. Easton’un sistem analizi modeli bir toplumsal çevrede girdiler, çıktılar ve geri tepme üzerine şekillenmiştir. Şöyle ki; bu modele göre <<girdiler>> (inputs) toplum içi ve toplum dışı çevreden gelen ‘talep ve destekler’ ve çıktılar (outputs) siyasal otoriteler tarafından alınan ‘kararlar yasalar ve eylemler’ olarak sistemin toplum içi ve toplum dışı çevreye geri verdiklerini ifade eder. Geri tepme (feed back) sistemin çıktıklarının çevrede geçirdikleri bir değişiklikle yeniden sisteme girdiler olarak gelmesidir. Bu durum sistem

açısından <düzenleyici>> veya <<bozucu>> özellikte olabilir. Bu döngü, çevre ile birlikte sürekli hareketlidir. Siyasi sistemin çevresi toplum içi ve toplum dışı olarak iki ayrı düzeyde şekillenir. Nüfus, yaş ve kuşak farklılıkları ekonomik, kültürel, coğrafi sistemler vb. toplum içi çevreyi belirlerken, uluslararası anlaşmalar, kuruluşlar ve ilişkiler siyasi sistemin toplum dışı çevresini belirleyen unsurlardır (Çam,2011: 146-149, Vergin 2013 53-54).

Duverger ise siyasi sistemi, sosyal sistemi oluşturan dört değişken üzerinden birformül üzerinden Easton'un sistem analizine benzer bir yaklaşımla açıklamıştır. Duverger'e göre, bu formülde ekonomik sistem (E), toplum yapısı-sosyal sınıflar (S), kültür-ideolojik yapı (I) ve son değişken hukuksal boyutta siyasi örgütlenmedir (P). Bu sistemler arasında kurulan bağımlılık ve düzen ilişkisinin siyasi sistemi meydana getirdiği kanısındadır (Çam,2011: 160-161).

Duverger'in siyasi sistem formülü: (E-S) – (I - P) veya E-S-I-P).

Bu bilgilerden yola çıkarak, öğelerin birbirleriyle karşılıklı düzen ilişkisi içerisinde olduğunu düşünürsek, bu öğelerin birinde meydana gelen aksaklığın siyasi sistemin yapısına zarar verebileceğini de söylemek doğru olacaktır.

3.2. Siyasi Katılım

Siyasi sistem kavramını tanımladıktan sonra bu kavram ile doğrudan ilişkili olan siyasi katılım kavramından bahsedebiliriz. Siyasi katılım konusunda tek, üzerinde uzlaşmış ve evrensel bir tanımdan bahsetmek güçtür. Çünkü her bir araştırmacı siyasi katılımı farklı özellikleri çerçevesinde açıklamaya çalışmıştır.

Uysal, bu açıklamaların siyasi katılımın üç ana özelliği etrafında toplandığını ileri sürmektedir. Bu özelliklerin ilki "siyasi karar organlarını etkilemeye yönelik davranışlar" diğeri "davranışları kapsayan siyasi tutum ve eğilimler" sonuncusu "otorite ilişkisi ve karar verme süreci" dir. (Uysal'dan akt. Akıncı, 36). Biz çalışmamızda söz konusu kavramın bu boyutları üzerinden yapılmış tanımlara yer vereceğiz.

Kalaycıoğlu siyasi katılım kavramını birinci tanım grubuna ilişkin ifadelerle açıklamıştır. Siyasi sistem içerisinde vatandaşların kendi kendilerine yaptıkları tercihler ve aldıkları kararlar ile siyasi karar organlarına gelecek veya gelmiş olanları etkileyebilmek amacıyla sergiledikleri yasal ve yasal olmayan her türlü eylemin siyasi katılım olduğu görüşündedir. Bu tanım grubunda, bireylerin bir seçimde oy kullanması, bir parti, gençlik meclisi, kent konseyi veya STK üyesi olması, desteklediği siyasi partiye oy verilmesi için çevresindeki insanları ikna etme çabalarının tümü, bir miting, gösteri toplu yürüyüşe katılımı

gibi legal davranışların siyasal katılım sağlanmasında etkin roller olduğu kadar kendi hür iradesi dışında bir şekilde aldığı kararlar suikast, hükümete darbe girişimi, ihtilaller gibi illegal davranışlar da söz konusu siyasal katılımın sağlanmasında bir o kadar etkilidir.

Kavramı bir davranış türü olarak inceleyen Kalaycıoğlu ile benzer ifadelerle tanımlayan diğer siyasal araştırmacı Özbudun (1975: 4) siyasal katılımı “*merkezi ve yöresel devlet organlarının personelini yahut kararlarını etkilemek üzere kendilerince ya da başkalarınca tasarlanmış, hukuki veya hukuk dışı başarılı veya başarısız eylemlere girişmeleri*” olarak tanımlamıştır. Bu tanımın da yasal veya yasa dışı ayrımı yapılmadan tüm faaliyetleri kapsadığını söyleyebiliriz.

Katılıma davranış türü olarak yaklaşan diğer bir araştırmacı grup, Nie vd. “*vatandaşların hükümet yetkilerinin seçimini ve onların yaptıkları işleri doğrudan ve dolaylı olarak etkilemek amacıyla giriştikleri yasal eylemler*” olduğunu ifade etmişlerdir. Kalaycıoğlu ve Özbudun ile aynı tanım grubunda olmalarına rağmen katılımın yalnızca legal davranışlar çerçevesinde daha sınırlandırılmış bir tanımını yapmışlardır (Nie, Verba , & Converse, 1989: 1)

Katılımın davranışlarla beraber aynı zamanda yurttaşların tutum ve eğilimlerini de kapsadığını ifade eden ikinci tanım grubu için Münchi Kapani’nin ifadeleri açıklayıcı olacaktır. Kapani, siyasal katılımı siyasal ve toplumsal bir sistem içerisinde bir davranış türü olarak açıklayan yaklaşımların yetersiz kaldığını, durum ve tutumları da kapsayan bir boyutunun olduğunu, bu noktada oy kullanmak gibi basit düzeyde bir eylemden başlayarak, daha yoğun ve aktif faaliyetlere doğru geniş bir katılımdan bahsetmenin daha doğru olabileceğini ifade etmiştir (Kapani, 2005: 144). Kapani’nin bahsettiği katılımı etkin kılan bu üç özelliği göz önüne alan (Daver, 1993: 203). siyasal katılımı “*bireyin siyasal sistem karşısındaki durumunu tutumunu ve davranışlarını gösteren bir kavram*” olarak açıklamaktadır. Bu noktada her iki tanımdan da hareketle her bir vatandaşın katılım düzeyinin tamamem ilgisizlikten aktif düzeyde katılıma kadar farklılık gösterebileceğini söylemek doğru olacaktır.

Siyasal katılımı bu tanımlardan farklı ve üçüncü ve son tanım grubu olarak ele alan Uysal’a göre “*sistemin karar ve kontrol süreçleriyle ilgili oluşu nedeniyle katılma, sistem yönünden sürekliliğin sağlanmasına birey açısından karar verme ile ilgili bir süreç; siyasal sistemde bireyin elitleri kontrol ve etkilemesi anlamında katılma tarafları arasında eşitsizlik ve hiyerarşik farklılaşma bulunan bir otorite ilişkisi içerisinde gerçekleşmektedir. Böylece*

katılma, üst konumda bulunan bir tarafın kararlarının etkilenmesi süreci olacaktır’’ özetle siyasal katılımın karar verme süreci ile otorite ilişkisi içinde olduğuna vurgu yapmaktadır.

3.3. Siyasal Katılım Düzeyi

Siyasal ve toplumsal sistem içerisinde farklı tanım gruplarıyla katılımı açıkladıktan sonra bu katılımın türü ve düzeylerinin basit bir eylemden aktif düzeyde katılıma doğru çeşitlilik gösterebileceği gerçekliğini her bir araştırmacı farklı yaklaşımlarla açıklamıştır.

Toplum üyelerinin siyasal ilgi ve düzeylerinin farklılık göstermesinde etki eden bazı etmenler vardır. Bu etmenler ekonomik-sosyal, psikolojik, hukuki ve siyasi boyuttur. Aile, eğitim, statü-gelir durumu, cinsiyet ve mensup olunan kuşak, yerleşim yeri, kitle iletişim araçlarını kullanma sıklığı, bireysel-psikolojik anlamda siyasal etkenlik duygusu, sosyal girişkenlik diğer taraftan sinizm, siyasi davranış gibi öğeler katılım düzeyinin farklılaşmasında ayrı ayrı rol oynamaktadır (Atabey ve Hasta, 2018: 487).

Milbrath, katılımcı eylemleri yoğunluk durumuna göre hiyerarşik sıralamıştır. Tablonun en üstündeki ilk sekiz eylem yoğunluk derecesi en fazla, orta grup aracı nitelikte eylemler en alttaki altı eylem ise gözlemci nitelikte eylemleri oluşturmaktadır.

Tablo 2. Milbrath’ın Siyasal Katılım Düzeyi Hiyerarşisi

• Kamusal alanda veya bir siyasal partide görev almak
• Siyasal bir görev için aday olmak
• Siyasal amaçlı fon temin etmek
• Bir parti toplantısına katılma.
• Aday belirleme toplantısı.
• Strateji toplantısı.
• Siyasal bir partinin faal bir üyesi olmak.
• Siyasi bir partinin seçim kampanyasında yer almak
• Bir toplantı, konferans, panel veya mitinge katılmak
• Bir parti ya da odaya parasal yardımda bulunmak
• Kamu görevlileri veya siyasi liderlerle temas halinde olmak
• Bir siyasal parti ya da adayın rozetini takmak, arabasına yapıştırmak
• Desteklediği siyasi parti veya adaya oy verilmesi için ikna etme çabası
• Bir siyasal tartışmada bulunmak
• Siyasi bir seçimde oy kullanmak
• Siyasal dürtülere karşı açık olmak
• Hareketsiz-İlgisizler

Milbrath, eylemleri yoğunluk derecesine göre sınıflandırmış olup, katılım düzeyinin içinde bulunulan toplumsal yapıya, seçim dönemlerine, siyasi kültüre ve her ülkeye göre değişiklik gösterebileceğini altını çizmişlerdir (Milbrath, 1977:18-21).

Siyasal katılım türlerini yoğunluk derecelerine göre daha farklı kategorilerde ele alan Amerikalı siyasetçi Robert Dahl'ın, katılım düzeyi boyutları;

“İlgi :Siyasal olayları izleme derecesini içermektedir.

Önemseme: Siyasal olaylara verilen önem derecesini ifade etmektedir.

Bilgi :Siyasal olaylarla ilgili olarak sahip olunan veriler olmaktadır.

Eylem :Siyasal karları etkilemek için gösterilen çabaları içermektedir”

Siyasal katılmanın bu boyutları birbiriyle ilişki halindedir. Siyasal ilgiyle başlar, siyasal eyleme doğru katılımı mümkün kılar. Dahl toplumu siyasal katılıma ilgi yönünden dört tabakaya ayırmıştır. “ a) Siyasal olmayan tabaka, b) Siyasal Tabaka, c) İktidar Peşinde Koşanlar, d) İktidar Sahipleri”. Kapani'ye göre bu dört tabakadan katılma sürecini çözümlenmede asıl belirleyici olan grup “siyasal tabaka” ile “siyasal olmayan tabaka”dır. Şöyle ki iktidar sahipleri ve iktidar peşinde koşanlar toplumun küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Kapani'ye göre “siyasal olmayan tabaka (apolitical strate) politik olaylar hakkında merak, ilgi ve bilgi sahibi olmayan ve eylemde bulunmayan kişiler, başka deyişle ilgisizler kategorisidir. Ancak hemen söylemek gerekir ki, bunlarla siyasal tabakalar arasında kesin bir sınır çizmeye imkân yoktur. Zira politikaya karşı genellikle kayıtsız olan bir kimsenin de zaman zaman, geçici ve sınırlı da olsa bazı konularda bir siyasal ilgi gösterdiği, seçimlerde oy kullanıldığı görülebilir” bir gerçektir (Dahl'dan akt Kapani, 2015: 144-147).

Baykal, Dahl'ın bahsetmiş olduğu katılım düzeyi boyutlarının yetersiz kaldığını asıl belirleyici faktörün “seçimlere katılıp katılmama, yurttaşın belirli bir siyasal programla ilgili oy verip vermemesi”olduğunu belirterek, Dahl'ı eleştirmiştir. Konuyu daha kapsamlı açıklayabilmek adına Milbrath'a benzer bir tanımlamada bulunan Baykal'a göre ; katılım düzeyinin üç boyutu vardır.

- a. “Siyasal Olayları İzleme” : Siyasal yaşam hakkında haber almak amacıyla, televizyon, radyo, gazete, dergi gibi kitle iletişim araçlarını takip etmek, siyasal içerikli panel, açık oturum, konferans ve toplantılara dinleyici olarak katılmak bu eylemler katılımın alt basamağını oluşturur.
- b. “ Siyasal Olaylar Hakkında Tavır Takınma” : Siyasal olaylara seyirci faaliyetlerden daha yoğun bir alana geçiştir. Gazete ve dergilerde yazı yazmak, radyo ve mitinglere konuşmacı olarak katılmak, Bu kategoride yer alan kişilerin özelliği, siyasal olayları izlemekle yetinmeyip, siyasi liderlerle temas halinde olmak, bir partiye veya lidere fon sağlamak. Kısacası siyasal olaylar karşısında faaliyette bulunmaktır.

- c. “Siyasal Olayların İçine Karışma”: Katılımın en yoğun olduğu basamaktır. Doğrudan aktif bir şekilde siyasete katılım yetki olarak birey siyasetin artık içindedir. Siyasi bir partide görevli olmak, partinin miting ve yürüyüşlerine katılmak, seçim kampanyalarında bulunmak, bir partiye aday olmak gibi üst kademe katılımlardır (Baykal, 1970’den akt Kapani,2015: 145, Akıncı, 2014: 43-44).

3.4. Siyasal Katılıma Etki Eden Faktörler

Genel kapsamda ele alındığında siyasal katılıma etki eden etkenleri üç farklı alanda toplamak mümkündür. Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz. Psikolojik faktörler, sosyo-ekonomik ve son olarak siyasi-hukuki faktörler (Dursun, 2013).

3.4.1. Psikolojik Faktörler

Kişinin siyasal katılma tutumu üzerinde etkili olan bir başka etken de insanoğlunun tutumları ve zihinsel süreçleri ile ilgili olan psikolojik faktördür. Kişilerin, siyasi iktidardan beklentilerinin karşılanmaması, seçimden önce verilen sözlerin karşılığını alamaması, siyasete bakışlarını etkilemekte, umutsuz bir davranış ortaya koyan kişi, siyasete de uzak durmaktadır (Göçük, 2006).

Psikoloji, kişinin sosyal davranışlarını ortaya çıkarmakta, oy verme tutumundan karar verme ve parti tercihinine kadar bütün alanları etkilemektedir. Psikoloji kişinin davranışıyla tavır yönelimleri üzerinde etkilidir. Bilhassa grupta bütünleşme veya birlikte hareket etme isteği, kızgınlık hissetme, kızgınlığı bastırabilme, siyasal misillemeden korkma ve bununla birlikte ekonomik misillemeden korkma vb. kişilik özellikler siyasal katılmayı etkileyebilir (Dilber, 2013).

3.4.1.1. Etkenlik Duygusu

Psikolojik etmenlerin en başında, etkinlik duygusu gelmektedir. İnsanın kendi eylem ve faaliyetleriyle birlikte etrafına etkili olabileceği ve olayların akışını değiştirebileceği görüşü etkinlik duygusunu tanımlamaktadır (Kapani, 2002: 133). Bu görüşün kişide yüksek oranda bulunması, kişiyi siyasal katılım faaliyetlerine daha fazla yönlendirirken; tersine bir vaziyette ise siyasal yaşamdan uzaklaştırmaktadır. Yani Kapani (2002) ’ye göre; siyasal katılım, siyasal etkinlik duygusunun zayıf veya güçlü olmasına göre artma veya azalma göstermektedir.

3.4.1.2 Yurttaşlık Duygusu

Yurttaşlık görevi duygusu, psikolojik faktörler içerisinde kişiler için motive edici etkenlerden bir diğeridir. Yurttaşlık görevi duygusu gelişmiş bireylerin siyasal katılıma olduğundan daha yatkın oldukları düşünülmektedir. Bu bireyler etkili olacağı ya da olmayacağını düşünmeden siyasal sürece katılım sağlamayı vatandaşlık vazifesi olarak görmektedirler ve bununla birlikte siyasal hayatta olduğundan daha aktif olmaktadır (Baykal, 1970).

Vatandaşlık duygusuyla siyasal katılım, bireylerin hiçbir menfaat gözetmeksizin, vatani görev duygusuyla ülkenin çıkarı için yapmış olduğu, içerisinde milli ve manevi duyguları taşıyan katılım faaliyetleridir. Yurttaşlık duygusuyla katılmada hedef, siyasal süreçte etkili olmak değil de yapılması gereken bir görev duygusudur (Dilber,2013).

3.4.1.3 Sosyal Girişkenlik

Sosyal şekilde aktif olma çabası siyasal katılımı etkilemektedir. Nedeni ise siyasal katılım, sosyal ilişkilerin fazlasıyla yoğun kullanıldığı bir alandır. Bireyin ruhsal yapısı ve karakter özellikleri de siyasal katılım isteğini etkilemektedir. Cesaretli olmak, iyi ifade gücünün güçlü olması, meraklı olmak, girişken olmak gibi vb. özellikler, siyasal katılımı olumlu bir şekilde etkileyebilmektedir. Örnek verecek olursak kişinin etkinlik duygusu, vatandaşlık görevi algısı, siyasal ilgisi, duyarlılığa sahip olması siyasal katılımı olumlu yönde tetiklemektedir (Arslan, 2012).

Sosyal girişken insanlar, etrafındaki olaylara olduğundan daha rahat müdahale ederler ve başka kişilerle anında iletişim kurabildiklerinden ötürü onları çok hızlı örgütlendirebilirler. Sosyal ilişkilerde olduğu gibi siyasal ilişkileri de olduğundan daha rahat kurabilen bu kişiler, her türlü siyasal katılım yollarını daha rahat kullanabileceklerdir (Dilber, 2013).

3.4.2. Sosyo-Ekonomik Faktörler

3.4.2.1 Aile

Kişinin eğitiminin başladığı yer olan aile; kişinin siyasi konjonktürü öğrendiği, politik durumlara vereceği reaksiyonu ve bununla birlikte destek vereceği siyasi partiye karar veren faktördür (Aydın ve Özbek, 2004 :148). Ailedeki kişilerin siyasal kültür seviyeleri, çocuğun siyasal bilinçlenmesinde ilk önemli unsurdur. Kişilerin siyasi yaklaşım biçimlerini meydana getirme sürecinde ilk sosyalleşme alanı olan aile fazlasıyla önemli bir role sahiptir. Aile hem

doğrudan siyasi değerlerin, hem de politik anlamlarla da örtüşen toplumsal değerleri taşıyan rolünü oynamaktadır (Bozan, 2013). Aile içerisindeki ideolojik tanımlamalar, hiyerarşik yapı, siyasi sembollerin anlamlandırılması, oldukça büyük ölçüde aile içi ilişkiler aracılığıyla ortaya çıkarılmaktadır (Çetin, 2003: 72).

Ailenin çocuk üzerindeki siyasal tesirini konu edinen bir sürü çalışma yapılmıştır. Yapılmış olan çalışmaların bir kısmında ailenin oldukça güçlü etkisine şahit olunmuş diğerlerinde de bu etkinin daha düşük düzeyde olduğu ortaya çıkarılmıştır. 2004 yılındaki yapılmış olan bir çalışmada; ailenin kişi üzerindeki tesirinin zamanla farklılık gösterebileceği ve bu vaziyetin ortaya çıkmasında aile kurumunda son zamanlarda yaşanan olduğundan daha hızlı sosyo-ekonomik ve ardı arkası kesilmeyen değişimlerin etkili olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu değişimle birlikte, aile fertleri içerisinde iletişim gün geçtikçe azalmış ve kişinin ailenin dışındaki etkenler nedeniyle karar verdiği düşüncesinin meydana çıkmasına sebep olmuştur (Aydın ve Özbek, 2004 :148).

Bu nedenle bir önceki paragrafta da bahsedildiği şekilde eğer kişi geleneksel ailenin bir ferdi ise kendisinin vereceği karar kişisel bir karar olmayabilir. Kişinin katılım durumunu ailenin iki farklı şekilde etkilemesi mümkündür. İlki, doğrudan etki yolu ile, aile kişinin görüşlerini kendi siyasi görüşünde yapmış olduğu tercihlerle şekillendirir. Kısaca ailenin vermiş olduğu karar aslında aile fertlerinin de kararı olmaktadır. İkinci durum ise, dolaylı şekilde kişi ailesini kendine örnek olarak alır ailenin aldıkları kararların aynısını yapar. Taklit durumu siyasi kararlarda da geçerli olmaktadır (Yıldız, 2014).

3.4.2.2 Eğitim

Eğitim, kişilerin siyasal bilinç seviyelerini arttırarak, siyasal tercihlerinin oluşmasına katkı sağlamaktadır (Altan, 2011, s. 1). Eğitimli bir yurttaş düşünebilen, konuşan ve kendi zihinsel kapasitesine göre hareket edebilir. Eğitimli bir kişi çevresel etkilerden bağımsız hareket edebilir. Eğitimli bir kişinin bağımsız hareket etmesi siyasal tavır takınabilmek için temel koşullardan görebiliriz (Ayan, 2015).

Siyasal katılmada, eğitimli bir bilince sahip insanlar olmayanlara istinaden olduğundan fazla görev duygusu içerisindedir. Eğitim, kişilerin siyasal durumlarla alakalı bilgi edinmelerini ve bunları eleştirmelerini, toplumsal olay ve sorunlarıyla bağlantıya geçmelerini kolaylaştırdığı düzeyde siyasal katılma durumlarını arttırmaktadır (Çukurçayır,2002). Bir başka deyişle eğitim düzeyinin artmasıyla siyaset hakkında bilgilenme olanağı da artmaktadır. Böylece kişi, toplumu ilgilendiren sorunları daha fazla dikkate alır, siyasi gelişmeleri takip eder, var olan sistemi ve düzenlemeleri sorgular, olayları yorumlar,

siyasi fikrine uygun yapılanmalar içine girmekten çekinmez ve bunları bilinçli şekilde yapar. Eğitimin, kişilerin siyasal katılma eğilimlerini arttırması oldukça normaldir. Ancak eğitim seviyesinin gelir düzeyi ve meslekle bağlantılı olduğu da aşikardır. Düşük gelir grupları ayrıca daha düşük eğitim seviyesinde olduklarından, siyasete ilgi duymamalarının bu iki faktörün ortak bir ürünü olduğu söylenilebilir. Bu yüzden herhangi kişideki olumlu artış diğer kişiyi tetiklemekte ve siyasal katılımı da arttırmaktadır (Kışlalı, 2003: 224).

3.4.2.3 Gelir

Ekonomik durum ve siyasal katılım içerisindeki ilişki, genel olarak ekonomik durumun artmasına bağlı şekilde siyasal katılım seviyesinin de artacağı yönündedir. Sosyo-ekonomik seviye ile siyasal katılımı bazı durumlarda ters bir ilişki olmasına rağmen genellikle gelir artışıyla birlikte siyasal katılımında arttığı bilinmektedir (Çadır, 2011: 14). Ekonomik durumu yüksek gelirli olan kişilerin, eğitim seviyeleri yüksek olmasa da, siyasal anlamda, olduğundan daha etkin bir mevkide oldukları herkes tarafından bilinir (Çukurçayır, 2002: 74).

Kışlalı (2003) 'ya göre, gelir seviyesindeki yükselmeye siyasal olaylara alaka artmakta; düşük gelirli gruplara gidildikçe de bu ilgi tamamıyla ortadan kalkmaktadır. Gelir seviyesindeki farklılaşma, kişinin yaşanan olaylara bakış açısını, yaşayış durumunu, aldığı kararları kısaca bütün hayatını etkileyen önemli bir faktör durumundadır.

Gelir seviyesindeki farklılaşmanın nedenleri üzerine yapılan bilimsel çalışmalar, düşük geliri olan kişilerin üst gelir sınıfındakilere göre siyasete daha az ilgi gösterdiklerini, katılımlarının düşük olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu, hayat koşullarının ağırlığının tesiri olmakta, "ihtiyaç"ın insanların yaşantısında egemen olgu olması, birincil; fiziksel ihtiyaçların karşılanmamasında bir üst basamağa geçilememesi, insanların sosyal alan dışında kalmalarına sebebiyet vermektedir. Bu gruptaki insanların yegâne amacının ihtiyaçların karşılanmasına yönelik olması, doğal şekilde kişileri, bireysel ve ailevi sorunlarının dışında olanı düşünemez hale getirmiştir (Gücük, 2006: 10).

Aynı zamanda, elde edilen gelirlerin dergi, gazete gibi bilgilere ulaşımında etkili bir araç olmasından dolayı da düşük gelir sınıfındaki kişilerin imkânları en aza indirilmekte, bilgi sahibi olamamanın getirdiği eksiklik, ilgisizliği ortaya çıkarmaktadır (Gücük, 2006).

3.4.2.4 Kentleşme

Siyasal katılımı farklılaşmayı doğuran diğer bir faktör, kişinin içinde bulunduğu yerleşim yeridir. Toplumsal ilişkiler ve toplumsal ortam kişilerin siyasal katılım seviyesini olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir (Arslan, 2012).

Mekânsal olarak kişilerin farklı yerlerde hayatlarını sürdürmeleri insanların siyasal yaşama dahil olmalarında farklılıklar göstermektedir. Büyük kentte, kasabada veya köyde yaşamlarını sürdüren bireylerin siyasal katılıma gösterdikleri alaka ve katılım aynı seviyede olmamaktadır. Büyük kentlerdeki katılım modernleşmenin getirisiyle beraber bağımsız, bilinçli ve sistemli olurken kasabalarda veya köylerde ki katılım daha fazla bağımlıdır. Toplumsal ilişkiler ve toplumsal ortamın etkisi kişilerin siyasal katılıma dahil olmalarında etkilidir (Ayan, 2015).

3.4.2.5 Meslek

Meslek, “para kazanma biçimi” olarak adlandırılabilir. Meslek, geliri etkilemektedir. Gelir de siyasal yaşama katılımı etkiler. Ancak her an geliri eşit olanların benzer ölçüde siyasal katılım gösterdiklerini söylenemez. Çünkü siyasal katılma isteği aynı zamanda meslek türleri açısından da farklılık doğurabilmektedir (Kışlalı, 2003: 225). Bazı meslek grupları siyasal katılma isteğini daha da arttırıcı yöndedir. Fakat bazıları tam tersi etkide bulunabilirler. Bazı meslek grupları siyasi kararlardan ve aynı zamanda devletin faaliyetlerinden dolayı değil de doğrudan etki altındadırlar. Bu sebeple bu tür meslek gruplarının ilgi ve alakaları devletin merceği altındadır. Bağımsız şekilde hareket edenlerde ise dayanışma hali azdır. Etkileme seviyesi az olduğundan dolayı siyasal katılıma etkisi de olduğundan az seviyededir (Dursun ve Altunoğlu, 2013)

Meslek belli bir siyasal duruşu olan bireylerle, tanışma, konuşma imkanı sağlayarak bireyler arasındaki etkileşimle birlikte bu yolla siyasal katılıma da yol açmaktadır. İnsanlar, mesleklerin talep ettiği rol modelleri yerine getirdiklerinde siyasal yaşama daha kolay geçebilme imkanına ulaşabilirler (Ayan, 2015).

Bu bağlamda meslek, dahil olunan çevreyi belirlemekte ve sosyal çevre, birey davranışını şekillendirmektedir. Mesleğin aktif olması, bireylerin sosyal ilişkilerini etkilemekte, çevrenin genişlemesine neden olarak çok katmanlı bir alan olan siyasetin farklı kollarına dahil olma yöntem ve biçimlerini ortaya çıkarmaktadır (Gücük, 2006).

3.4.2.6 Cinsiyet ve Yaş

Birçok toplumda cinsiyetten kaynaklı bir rol model değişikliği söz konusudur ve bu süreç siyasal duruma da yansımaktadır. Rol farklılaşması cinsiyetler içerisinde özellikle erkeklerde siyasal katılımı arttırırken, kadınlardaysa azaltmaktadır. Haklardan dolayı bu şekilde değişim olmasa da sosyolojik yönden gerçeklik vardır (Turan, 2000: 80). Türkiye’de uzun yıllar boyunca siyasal süreçte kadın sadece sembolik aktiflik rolü üstlenmiş, seçimden seçime siyasal anlamda varlığı olmuştur. Bu durum, kadınları erkeklere oranla siyasal hayatta yoğun zaman ve enerji harcamaya gerek duymadan ve aile fertleri ile beraber yerine getirilebilecek siyasal katılma çeşitlerine itirmiştir (Çukurçayır, 2002: 77).

Erkeklere göre kadınların siyasetle olduğundan az ilgilenmelerinin fazlasıyla sebebi mevcuttur. Kadınların siyasete ilgileri erkeklere oranla hemen hemen bütün toplumlarda daha düşük olmasına karşın, toplumların yapısına oranla kadınlar içerisinde siyasete ilginin nedenleri değişkenlik göstermektedir. Cinsiyet faktörü, benzer toplumdaki kadınları, kendi içerisinde eğitim durumu, bekar olup olmama, meslek sahibi olup olmaması ve yaş vb nedenlerle değişebilmektedir. Bu şekilde düşünüldüğünde, eğitim düzeyi yüksek, meslek sahibi olan kadınların siyasete ilgi duydukları yapılan araştırmalarda kanıtlanmaktadır (Öztekin, 2003). Kadınların ekonomik olarak iş hayatına atılmaları, kişi şuuruna erişmiş olmaları ve tüm bunlarla beraber erkeklerle benzer statüde olma anlayışı ve inancı kadının siyasal arenada yer almasına neden olmaktadır (Ayan, 2015).

Hemen hemen bütün toplumlarda aynı yaş grupları olmadığından, yaş ile alakalı yapılacak sınıflandırmalar global ölçüde olmayabilir. Örnek olarak Almanya'nın belli eyaletlerinde seçimlerde oy kullanma yaşının 16 olmasına rağmen, genel seçimlerde ve Parlamento seçimlerinde oy kullanma yaşı 18 dir. Arjantin'de ise seçmen yaşı 16 olmasına rağmen İngiltere, Kanada, Danimarka, Türkiye, Avusturya gibi ülkelerde oy kullanma yaşı 18 şeklindedir. Almanya'da 18 yaşın altında olan bütün gençler 'U-18 Seçimleri' ismi anılan seçimlere katılım sağlayabiliyor. 1996 dan bu zamana kadar düzenlenen seçimlerin Almanların siyasetine gençler içerisindeki siyasi katılımı göstermesi bakımından önem teşkil etmektedir (Yıldız, 2014).

Yaş grupları dünya genelinde aynı değildir ve türlü alt gruplar içerisinde de siyasal katılım değişik olabilir (Turan, 1976, s.80). Aynı zamanda, benzer yaş aralığında farklı eğitim düzeylerindeki insanların katılım seviyeleri mevcuttur (Kışlalı, 2003).

Son olarak her yaşın kendine özel katılım şekilleri olduğu söylenebilir. İlerleyen yaşla beraber siyasete olan alakanın artışı da kaçınılmazdır. Özellikle ilk gençlik döneminde ortaya

çıkan ilgi, siyasetin tartışılabilir olduğu ortamlara (arkadaş çevresi, siyasi partilerin gençlik kolları vb.) girilmesiyle daha somut hale gelmiştir. İlk başta biraz sloganlar üzerine kurulu siyasi fikirler zaman içerisinde gelişmekte, eğitimin de etkisiyle yeni arayış ve söylemlere geçebilmekte, bireyi bilinçli tercihlere yönlendirmektedir (Göçük, 2006). Eğitim düzeyi, teknolojinin gelişmesi, ülkelerin mobilizasyon süreci gibi etmenlerle beraber ele almak gerekebilir (Yıldız, 2014).

3.4.2.7 Kitle İletişim Araçları

Kitle iletişim araçlarının ise siyasal tutuma etkisini konu alan bilim insanları, uyarı modelini kapsayan psikolojik yaklaşım konusunda çalışmaktadırlar. Bu yaklaşıma istinaden; kitle iletişim materyalleri yayınlamış oldukları mesajlarla uyarılar ortaya çıkarmakta, açık bir tutum etkiyi meydana getirmektedir. Bu yaklaşımı gerçekleştirerek yapılan çalışmalar, genel olarak seçim kampanyası esnasındaki kitle iletişim materyallerinin yayınlarına açık şekilde alınan seçim yapma kararı üzerinde dururlar. Sosyokültürel farklılıkları konu edinen yaklaşım, kitle iletişiminin insanlar tarafından kullanılıp algılanması hakkında sınıf üyeliğinin ve kültürel değer yargılarına önem vermektedir (Özkan, 2002: 55).

Akıncı (2014), araştırmasında; kitle iletişim araçları yazılı araçlar, görsel araçlar, sözlü araçlar şeklinde üç kategoride sınıflandırmıştır. Yazılı araçlar içerisinde kitap, dergi, gazete gibi referanslardan söz edilebilir. Görsel materyallerin içinde olan çok eskiden bu yana değerini kaybetmeyen, zamanla daha da değerini arttıran televizyonun yaygın hale gelmesi, televizyonun uydu kanalları aracılığıyla dünya çapına ulaşması fazlasıyla önemli bir araç izlenimi vermektedir. İnternet ve getirdiği sosyal ağları konu alırsak vazgeçilmez bir araç olduğu açıktır. Buna örnek olarak Türkiyede yaşanmış olan Gezi Parkı olayının nasıl ilerlediğidir. Sözlü bir araç olarak düşündüğümüzde radyo, dergi ve gazetelere oranla insana ulaşılabilirlik seviyesi düşünüldüğünde, televizyon ve internetin ardından en etkili aracın radyo olacağı nettir. Bununla birlikte fotoğraf ve sinema vb. türde birçok unsurun eklenebileceği de göz ardı edilmemelidir. Bütün bu dile getirilenler kitli iletişim materyallerinin yaygın şekilde kullanılan araçlarıdır.

Siyasal tutumlardaki değişiklikler genel olarak kitle iletişim materyallerinden yararlanma olgusuna dayanmaktadır. Kişisel olguları etkileyen ve meydana getiren bu materyaller ek olarak sosyal siyasal kültürün meydana gelmesine ve kuşaklar içerisinde bilgi aktarımına yardım etmektedir. Bireyin siyasal süreç hakkında bilgi edinebilmesi adına bireysel kavgalara eşlik etmeye ek olarak, internet, gazete, televizyon, radyo gibi araçlara

ulaşması gereklidir (Özer, 2008;29). Bu bilgilere dayanarak kitle iletişim materyalleri, sistemin girdilerini ve çıktılarını aktarırken, siyasal katılım tutumunu etkilemektedirler. Bu safhada birey, kitle iletişim araçlarıyla siyasal karar alma mercilerini oldukça fazla takip olanağına ve siyasal katılıma istinaden pozitif veya negatif tepkisini de hızlı biçimde siyasal iktidarı kullananlara aktarabilmektedirler (Dilber, 2012).

Kamuoyunun meydana gelmesinde ve değişiminde kitle iletişim araçları etkin şekilde rol almaktadırlar. Bu meydana gelen kamuoyunun belli başlı ölçülerde insanın siyasi tutumlarını koordine etmesi ortadadır (Koçak, 2002: 96). “Kitle iletişim materyallerinin gelişme göstererek zamanla yaygınlaşmasıyla birlikte siyasal mevzuların her kesime kolayca ve aynı zamanda ulaşması siyasal katılımı da biçimsel bir şekilde değişmesine katkı sağlamıştır. Bilhassa internet, insanla siyasal sistem içerisinde bir bağ olarak her çeşit siyasal konuda insanın bilgi edinmesi ve politik süreci kolaylıkla izini sürerek siyasal katılımının artmasında etkin rol oynamıştır (Dilber, 2012: 83).

Bu çalışmada ise siyasal katılımı etkileyen faktörlerden özellikle sosyo-ekonomik faktörler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu faktörlerden siyasal katılımı etkilediği yaş faktörü yerine kuşak (X, Y, Z) faktörü değişken ölçek kullanılmış, ayrıca eğitim durumu, gelir durumu, cinsiyet ve kitle iletişim araçlarını kullanma sıklığına göre siyasal katılımın farklılaşp farklılaşmadığı incelenmeye çalışılmıştır.

3.4.3. Hukuki ve Siyasal Faktörler

Siyasal katılımın ortaya çıkabilmesi için hukuksal yargıların varlığı ve kesin bir şekilde daha önceden belirlenmiş uyulması gereken belirlenmiş kuralların oluşturulması istenmektedir. Öncelikle anayasa, kanun, uluslararası hükümler belirlenmektedir. Kişilerin siyasi katılımı nasıl sağlamaları gerektiği, hangi hak ve ödevlere sahip olacakları, bu işlevleri yerine getirirken hangi kısıtlamalara tabii olacakları gibi mevzular belirlenmektedir

(Soylu, 2017). Çadır (2011), ise bu süreci şu şekilde açıklamıştır. Başta ulusal yazılar, anayasalar ve kanunlarla birlikte farklı hukuksal yazılarda siyasetle ilgili belirli kurallar çerçevesi oluşturulmuştur. İnsanların siyasete nasıl katılım sağlayacakları, ne tür sorumluluk ve hakları olacağı ve bu belirlenen haklarını kullanırken ne tür kurallara uyacakları gibi vb. mevzular, yasalar tarafından düzene koyulmuş, oy vermenin yanında seçme ve seçilme hakkı belli kurallara tabi tutulmuştur.

Tüm siyasal sistemlerde siyasal olgunun ilerleyişi ve vatandaşın bu süre zarfı içerisinde katılımı bazı kurallara çerçevesindedir. İlk olarak anayasa, yasalarla siyasal sisteme

çerçeve durumundadır. Devletlerin yönetildiği rejim yine katılımın değişmesine etmen durumundadır (Dursun, 2013b: 111).

Hayatımızı sürdürdüğümüz ülkede uygulanan düzenin Totaliter veya demokratik şekline göre kişilerin siyasal katılıma olan ilgiyi aktif ya da pasif şekilde ele alacaktır. Totaliter sistemler kolay olmadığı, kendi dışında farklı bir siyasiye izin vermeyen metotlar olduğundan dolayı için kişinin siyasi tercihini yapması olası değildir (Bozdağ, 2014:23).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, veri toplama araçları, verilerin analiziyle ilgili bilgiler yer almaktadır. Örneklem ve evren, verilerin analizi sürecinde kullanılan istatistiksel yöntemler açıklanarak, X, Y, Z kuşaklarının siyasal katılımında rol oynayan faktörlerin betimsel bulgularına yer verilmiştir.

4.1. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın hipotezleri doğrultusunda veri toplamak amacıyla bu araştırmada anket tekniği tercih edilmiştir. Araştırmanın soru formu ilk olarak Selçuk Üniversitesi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı bünyesinde Prof. Dr. Başak Solmaz danışmanlığında yürütülen ‘‘ Gençlerin Siyasal Katılımında Kitle İletişim Araçlarının Rolü’’ başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmış olup ‘‘X-Y-Z Kuşaklarının Siyasal Katılımında Rol Oynayan Faktörler’’ başlıklı çalışmamızda ise bu anket formu konu bütünlüğüne uyarlanarak, demografik sorular bölümünde, yaş grupları sorusu kuşak grupları sorusu ile değiştirilerek, araştırmanın problem durumuna yanıt verecek şekilde ankete yön verilerek son hali oluşturulmuştur. Bu çerçevede kuşak kavramı, kuşakların sınıflandırılması, siyasal sistem, siyasal katılım, siyasal katılım düzeyi, siyasal katılıma etki eden etmenler yazın taraması aşamasında, akademik yerli yabancı makaleler, kitap ve dergiler, doktora ve yüksek lisans tez çalışmalarından yararlanılmıştır. Literatür çerçesinde hipotezler belirlenmiştir.

Araştırmada üç bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Soru formunun ilk bölümünde katılımcıların mensup olduğu kuşak grupları (doğum tarih aralığı), cinsiyet, medeni durum, gelir durumu, eğitim durumu bilgilerinden oluşan demografik özelliklerine ilişkin soruları takiben, diğer bölümlerinde siyasal katılımına ve siyasal tercihlerine ilişkin sorular yer almaktadır.

Anket formunun birinci bölümden sonraki bölümlerini siyasal katılım düzeyi (beş seçenekli), siyasal katılım türü (evet hayır seçeneklerinden oluşan 18 soru), seçimde oy verdiği kişiye/lidere bağlılık derecesi (beşli likert), siyasal konularda bilgilere ulaşırken kullanılan kitle iletişim araçları ve kullanım sıklığı (televizyon, gazete, dergi, radyo, internet, sosyal medyanın beşli likert seçenekleri), siyasal katılım sağlamada etkili olan faktörlerin

önem derecesi (16 madde beşli likert tipinde) gibi alt soru bölümleri oluşturmaktadır. Bu çalışmada siyasal katılım sağlamada etkili olan faktörlerin önem dereceleri alt ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısı 0,92 olarak tespit edilmiştir.

4.2. Verilerin Analizi

Araştırma verilerin analizinde SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır. Anketteki tüm soruların cevapları frekans ve yüzde analizi olarak sunulmuş olup, ana hipotezler çerçesinde alt hipotezlerinde analizine uygun olabilecek test gruplarından Ki kare testi veya Anova testi uygulanmıştır. Kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında örneğin siyasal katılım türlerinin kuşaklara göre karşılaştırılmasında Ki-Kare çapraz tablolarından yararlanılmıştır. Sıralı tipte seçenekleri bulunan kitle iletişim araçlarını kullanma sıklığı sorusunun (hiç kullanmam, haftada 1-2 gün, haftada 3-4 gün, haftada 5-6 gün, her gün) kuşaklara göre karşılaştırılmasında öncelikle normallik sınaması yapılmıştır. Puanların normallik sınamasında Çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2011:40). Normallik sınamasında puanların normal dağılım gösterdiği tespit edildiğinden kuşaklara göre karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinden yararlanılmıştır. ANOVA testinde gruplar arasında anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla LSD post hoc testinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir. Analizin betimsel bulguları yapılmıştır.

4.3. Evren ve Örneklem

X-Y-Z kuşaklarının siyasal katılımına ilişkin bu araştırmanın evren grubunu Gaziantep ili Şehitkamil ve Şahinbey ilçelerinde yaşayan herhangi bir hukuki kısıtlaması olmayan siyasal katılım erkine sahip tüm bireyler oluşturmaktadır. Bu evrenden, X-Y-Z kuşaklarının evren içindeki oranlarını temsil etmesi açısından rastgele örneklem tekniklerinden kolayda örnekleme vasıtasıyla seçilen 524 katılımcı araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın evren grubunu 2018 Yüksek Seçim Kurulu verilerine göre, Şahinbey ilçesinden 405.402 seçmen oluştururken, Şehitkamil ilçesinden 330.694 seçmen oluşturmaktadır. Evrenin toplam seçmen sayısı 736.396 olduğundan bu sayıyı %95 kesinlik düzeyi ve %5 hata payı ile temsil edebilecek, bilgiler en küçük örneklem grubunun 384

kişiden oluşması yönündedir. Buna göre, bu çalışmada örneklem sayısını 524 seçmenden oluşması, evrenin örneklemini temsil etmesi açısından yeterli kabul edilmiştir.

4.4. Bulgular ve Yorumlanması

Tablo 3’de katılımcıların demografik özelliklerine göre frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	296	56,5
	Erkek	228	43,5
Kuşak	X kuşağı	138	26,3
	Y kuşağı	281	53,6
	Z kuşağı	105	20,0
Medeni durum	Evli	204	38,9
	Bekar	320	61,1
Aylık gelir	0-1500TL	206	39,3
	1501-3000TL	116	22,1
	3001-4500TL	83	15,8
	4501-6000TL	60	11,5
	6001TL ve üstü	59	11,3
Öğrenim düzeyi	Lise	130	24,8
	Ön lisans	76	14,5
	Lisans ve üstü	318	60,7

Araştırmaya katılan 524 katılımcının %56,5’i kadın, %43,5’i erkektir. Katılımcıların %26,3’ü doğum tarihine göre X kuşağı (1965-1979), %53,6’sı Y kuşağı (1980-1999), %20’si Z kuşağındadır (2000 ve sonrası). Katılımcıların %38,9’u evli, %61,1’i bekar. Katılımcıların %39,3’ünün aylık geliri 1500TL ve altı, %22,1’inin 1501-3000TL, %15,8’inin 3001-4000TL, %11,5’inin 4501-6000TL, %11,3’ünün aylık geliri 6001TL ve üstüdür. Katılımcıların %24,8’i lise, %14,5’i ön lisans, %60,7’si lisans ve üstü düzeyde öğrenim görmüştür (Tablo 2).

Tablo 4’te katılımcıların siyasal katılım düzeylerine göre frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Siyasal Katılım Düzeylerine Göre Dağılımı

Siyasal katılım düzeyiniz nedir?	n	%
Siyasetle pek ilgilenmiyorum	91	17,4
Sadece oy veririm	31	25,0
Oy dışında televizyonda siyaset izler siyaset konuşurum	198	37,8
Aktif düzeyde siyasete katılım	893	15,8
Üst düzeyde siyasete katılım	21	4,0

Katılımcıların %17,4'ü siyasetle pek ilgilenmediğini, %25'i sadece oy verdiği, %37,8'i oy dışında televizyonda siyaset izleyip siyaset konuştuğunu, %15,8'i aktif düzeyde siyasete katıldığını, %4'ü üst düzeyde siyasete katıldığını belirtmiştir (Tablo 4).

Tablo 5'te katılımcıların siyasal katılım türlerine göre frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Siyasal Katılım Türlerine Göre Dağılımı

Siyasal katılım türü	Hayır		Evet	
	n	%	n	%
1.Siyasi bir seçimde oy kullandım	48	9,2	476	90,8
2. Siyasi bir partide görev alıyorum	447	85,3	77	14,7
3.Sivil toplum kuruluşunda (dernek, vakıf, birlik, cemiyet, topluluk, sendika, kooperatif vb.) görev alıyorum	373	71,2	151	28,8
4.Kent konseyi /gençlik meclisinde görev alıyorum	472	90,1	52	9,9
5.Gelecekte aktif siyasette görev almak isterim.	335	63,9	189	36,1
6.Yaşadığım herhangi bir sorunla ilgili yetkili belediye veya benzeri mercilere dilekçe yazarım.	190	36,3	334	63,7
7. Sosyal medyadan siyasi içerik paylaşımları (görüntü, video, müzik, yorum vb.) yaparım.	350	66,8	174	33,2
8. Televizyonda yayınlanan siyasal içerikli programları izlerim.	138	26,3	386	73,7
9. Partilerin televizyonda yayınlattığı siyasal reklam filmlerini izlerim.	198	37,8	326	62,2
10.Gazetede siyasetle ilgili yayınlanan güncel haber ve köşe yazılarını takip ederim.	241	46,0	283	54,0
11.Güncel siyasal konularla ilgili bilgi sahibi olarak, bilgimi çevremdekilerle paylaşıyorum.	188	35,9	336	64,1
12. Desteklediğim siyasi parti ve adaya oy vermeleri için çevremdeki insanları ikna etmeye çalışırım.	339	64,7	185	35,3
13. Seçim dönemlerinde yapılan anketlere katılarak görüş belirtirim.	293	55,9	231	44,1
14.Siyasal içerikli panel, açık oturum, konferans ve toplantılara dinleyici olarak katılırım.	330	63,0	194	37,0
15. Siyasi bir partinin /adayın seçim kampanyasında yer aldım.	426	81,3	98	18,7
16.Siyasi bir partinin miting, gösteri, yürüyüş vb. etkinliğine katıldım.	360	68,7	164	31,3
17.İnternet üzerinde gerçekleştirilen bir protesto eylemine katıldım.	426	81,3	98	18,7
18. Bir toplu yürüyüş eylemine katıldım.	420	80,2	14	19,8

Katılımcıların en yüksek düzeyde katılım gösterdikleri siyasal katılım türleri sırasıyla “1. Siyasi bir seçimde oy kullandım” (%90,8), “8. Televizyonda yayınlanan siyasal içerikli programları izlerim” (%73,7), “11. Güncel siyasal konularla ilgili bilgi sahibi olarak, bilgimi çevremdekilerle paylaşıyorum” (%64,1), “6. Yaşadığım herhangi bir sorunla ilgili yetkili

belediye veya benzeri mercilere dilekçe yazarım” (%63,7), “9. Partilerin televizyonda yayınlattığı siyasal reklam filmlerini izlerim” (%62,2) olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların en az katılım gösterdikleri siyasal katılım türü “4. Kent konseyi/gençlik meclisinde görev alıyorum” (%9,9) olarak tespit edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 6’da katılımcıların seçimlerde oy verilen kişiye/lidere bağlılık derecesine göre frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Seçimlerde Oy Verilen Kişiye/Lidere Bağlılık Derecesine Göre Dağılımı

Seçimlerde oy verilen kişiye/lidere bağlılık derecesi				
derecesi	n	%	\bar{X}	SS
Çok zayıf	42	8,0		
Zayıf	61	11,6		
Kararsız	148	28,2	3,39	1,11
Güçlü	198	37,8		
Çok güçlü	75	14,3		

Katılımcıların %8’inin seçimlerde oy verdiği kişiye/lidere bağlılık düzeyi çok zayıf düzeyde, %11,6’sının zayıf, %28,2’sinin kararsız, %37,8’inin güçlü, %14,3’ünün çok güçlü düzeydedir. Seçimlerde oy verilen kişiye/lidere bağlılık derecesi puan ortalaması (3,39±1,11) “orta düzeyde” tespit edilmiştir (Tablo 6).

Tablo 7’de katılımcıların siyasal konularda bilgilere ulaşırken kullandığı kitle iletişim araçları ve kullanım sıklığına göre frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Siyasal Konularda Bilgilere Ulaşırken Kullanılan Kitle İletişim Araçları ve Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı

Kitle İletişim Aracı	\bar{X}	SS	Hiç		Haftada 1-2 gün		Haftada 3-4 gün		Haftada 5-6 gün		Her gün	
			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Televizyon	2,81	1,22	54	10,3	201	38,4	141	26,9	46	8,8	82	15,6
Gazete	2,10	1,30	229	43,7	149	28,4	67	12,8	25	4,8	54	10,3
Dergi	1,46	0,78	353	67,4	118	22,5	41	7,8	6	1,1	6	1,1
Radyo	1,70	1,09	323	61,6	103	19,7	56	10,7	17	3,2	25	4,8
İnternet	3,58	1,28	32	6,1	78	14,9	157	30,0	67	12,8	190	36,3
Sosyal medya	3,45	1,38	59	11,3	74	14,1	146	27,9	62	11,8	183	34,9

Katılımcıların siyasal konularda bilgilere ulaşırken en sık kullandıkları kitle iletişim araçları sırasıyla “internet” (her gün %36,3; ortalama 3,58±1,28) ve “sosyal medya” (her

gün %34,9; ortalama 3,45±1,38) olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların siyasal konularda bilgilere ulaşırken en az sıklıkta kullandıkları kitle iletişim araçları “dergi” (hiç %67,4; ortalama 1,46±0,78) ve “radyo” (hiç %61,6; ortalama 1,70±1,09) olarak tespit edilmiştir (Tablo 7).

Tablo 8’de katılımcıların siyasal katılım sağlamasında etkili olan faktörlerin önem derecesine göre frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Siyasal Katılım Sağlamasında Etkili Olan Faktörlerin Önem Derecesine Göre Dağılımı

Faktörler	\bar{X}	SS	Çok önemsiz		Önemsiz		Kararsız		Önemli		Çok önemli	
			n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
Adayın kendisi	4,01	1,02	21	4,0	26	5,0	62	11,8	231	44,1	184	35,1
Adayın ideolojisi	4,17	0,96	14	2,7	22	4,2	52	9,9	208	39,7	228	43,5
Partinin icraatları ve vaatleri	4,17	1,00	20	3,8	17	3,2	54	10,3	197	37,6	236	45,0
Parti ideolojisi	4,16	0,96	16	3,1	18	3,4	54	10,3	214	40,8	222	42,4
Aile ve yakın çevre	2,77	1,19	77	14,7	170	32,4	121	23,1	110	21,0	46	8,8
Kamuoyu araştırma sonuçları	2,98	1,30	85	16,2	122	23,3	104	19,8	144	27,5	69	13,2
Adayın seçimi kazanma ihtimali	2,82	1,25	82	15,6	165	31,5	96	18,3	126	24,0	55	10,5
Yapılan siyasal kampanyanın etkinliği	3,11	1,27	70	13,4	114	21,8	103	19,7	162	30,9	75	14,3
Seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler	3,52	1,25	53	10,1	60	11,5	94	17,9	193	36,8	124	23,7
Televizyon yayınları	3,34	1,21	56	10,7	75	14,3	113	21,6	197	37,6	83	15,8
Gazete / dergi yayınları	3,08	1,18	58	11,1	116	22,1	133	25,4	160	30,5	57	10,9
Radyo yayınları	2,78	1,17	80	15,3	147	28,1	140	26,7	120	22,9	37	7,1
İnternet	3,60	1,20	39	7,4	67	12,8	86	16,4	205	39,1	127	24,2
Sosyal media	3,58	1,23	43	8,2	69	13,2	89	17,0	189	36,1	134	25,6
Broşür, afiş, ilan, fotoğraf, film	2,85	1,31	102	19,5	130	24,8	95	18,1	137	26,1	60	11,5
Miting ve gösteriler	3,09	1,35	88	16,8	102	19,5	99	18,9	144	27,5	91	17,4

Katılımcıların siyasal katılım sağlamasında en önemli faktörler sırasıyla “partinin icraatları ve vaatleri” (çok önemli %45; ortalama 4,17±1,00), “adayın ideolojisi” (çok önemli %43,5; ortalama 4,17±0,96) ve “parti ideolojisi” (çok önemli %42,4; ortalama 4,16±0,96) olarak tespit edilmiştir (Tablo 8).

Tablo 9’da kuşaklara göre siyasal katılım düzeylerinin karşılaştırmasına ait Ki-Kare analizi sonuçlarına yer verilmiştir

Tablo 9. Kuşaklara Göre Siyasal Katılım Düzeyinin Karşılaştırılması

	X		Y		Z		X ²	p
	Kuşağı		Kuşağı		Kuşağı			
Siyasal katılım düzeyiniz nedir?	n	%	n	%	n	%		
Siyasetle pek ilgilenmiyorum	14	10,1	51	18,1	26	24,8	18,62	0,017
Sadece oy veririm	29	21,0	80	28,5	22	21,0		
Oy dışında televizyonda siyaset izler siyaset konuşurum	66	47,8	97	34,5	35	33,3		
Aktif düzeyde siyasete katılırim	21	15,2	42	14,9	20	19,0		
Üst düzeyde siyasete katılırim	8	5,8	11	3,9	2	1,9		

Kuşaklara göre siyasal katılım düzeyinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($X^2=18,62$; $p<0,05$). X kuşağı katılımcıların %47,8'i oy dışında televizyonda siyaset izleyip konuştuğunu, %21'i sadece oy verdiğini, %15,2'si aktif düzeyde siyasete katıldığını belirtmiştir. Y kuşağı katılımcıların %34,5'i oy dışında televizyonda siyaset izleyip konuştuğunu, %28,5'i sadece oy verdiğini, %18,1'i siyasetle pek ilgilenmediğini belirtmiştir. Z kuşağı katılımcıların %33,3'ü oy dışında televizyonda siyaset izleyip konuştuğunu, %24,8'i siyasetle pek ilgilenmediğini, %19'u aktif düzeyde siyasete katıldığını belirtmiştir (Tablo 9).

H1 **Kabul:** Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre siyasal katılım düzeyleri farklılık göstermektedir.

Tablo 10'da cinsiyete göre siyasal katılım düzeylerinin karşılaştırmasına ait Ki-Kare analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 10. Cinsiyete Göre Siyasal Katılım Düzeyinin Karşılaştırılması

	Kadın		Erkek		X ²	p
	n	%	n	%		
Siyasetle pek ilgilenmiyorum	57	19,3	34	14,9	13,39	0,010
Sadece oy veririm	88	29,7	43	18,9		
Oy dışında televizyonda siyaset izler siyaset konuşurum	102	34,5	96	42,1		
Aktif düzeyde siyasete katılırim	40	13,5	43	18,9		
Üst düzeyde siyasete katılırim	9	3,0	12	5,3		

Cinsiyete göre siyasal katılım düzeyinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($X^2=13,39$; $p<0,05$). Kadın katılımcıların %34,5'i oy dışında televizyonda siyaset izleyip konuştuğunu, %29,7'si sadece oy verdiğini, %19,3'ü siyasetle pek ilgilenmediğini belirtmiştir. Erkek katılımcıların %42,1'i oy dışında televizyonda siyaset izleyip konuştuğunu, %18,9'u sadece oy verdiğini, %18,9'u aktif düzeyde siyasete katıldığını belirtmiştir (Tablo 10).

H2 **Kabul:** Katılımcıların cinsiyetine göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermektedir.

Tablo 11'de medeni duruma göre siyasal katılım düzeylerinin karşılaştırmasına ait Ki-Kare analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 11. Medeni Duruma Göre Siyasal Katılım Düzeyinin Karşılaştırılması

Siyasal katılım düzeyiniz nedir?	Evli		Bekar		X^2	P
	n	%	n	%		
Siyasetle pek ilgilenmiyorum	26	12,7	65	20,3	9,18	0,057
Sadece oy veririm	47	23,0	84	26,3		
Oy dışında televizyonda siyaset izler siyaset konuşurum	82	40,2	116	36,3		
Aktif düzeyde siyasete katılırim	37	18,1	46	14,4		
Üst düzeyde siyasete katılırim	12	5,9	9	2,8		

Medeni duruma göre siyasal katılım düzeyinin anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 11).

H3 **Ret:** Katılımcıların medeni durumuna göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermektedir.

Tablo 12'de aylık gelire göre siyasal katılım düzeylerinin karşılaştırmasına ait Ki-Kare analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 12. Aylık Gelire Göre Siyasal Katılım Düzeyinin Karşılaştırılması

Siyasal katılım düzeyiniz nedir?	1500TL ve altı		1501-3000TL		3001TL ve üstü		X ²	p
	n	%	n	%	n	%		
Siyasetle pek ilgilenmiyorum	43	20,9	26	22,4	22	10,9	22,80	0,004
Sadece oy veririm	64	31,1	23	19,8	44	21,8		
Oy dışında televizyonda siyaset izler siyaset konuşurum	67	32,5	43	37,1	88	43,6		
Aktif düzeyde siyasete katılırim	28	13,6	20	17,2	35	17,3		
Üst düzeyde siyasete katılırim	4	1,9	4	3,4	13	6,4		

Aylık gelire göre siyasal katılım düzeyinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($X^2=22,80$; $p<0,05$). Aylık geliri 1500TL ve altı olan katılımcıların %32,5'i oy dışında televizyonda siyaset izleyip konuştuğunu, %31,1'i sadece oy verdiğini, %20,9'u siyasetle pek ilgilenmediğini belirtmiştir. Aylık geliri 1501-3000TL olan katılımcıların %37,1'i oy dışında televizyonda siyaset izleyip konuştuğunu, %22,4'ü siyasetle pek ilgilenmediğini, %19,8'i sadece oy verdiğini belirtmiştir. Aylık geliri 3001TL ve üstü olan katılımcıların %43,6'sı oy dışında televizyonda siyaset izleyip konuştuğunu, %21,8'i sadece oy verdiğini, %17,3'ü aktif düzeyde siyasete katıldığını belirtmiştir (Tablo 12).

H4 Kabul: Katılımcıların aylık gelirine göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermektedir.

Tablo 13'de öğrenim düzeyine göre siyasal katılım düzeylerinin karşılaştırmasına ait Ki-Kare analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 13. Öğrenim Düzeyine Göre Siyasal Katılım Düzeyinin Karşılaştırılması

Siyasal katılım düzeyiniz nedir?	Lise		Ön lisans		Lisans ve üstü		X ²	p
	n	%	n	%	n	%		
Siyasetle pek ilgilenmiyorum	30	23,1	15	19,7	46	14,5	11,20	0,191
Sadece oy veririm	31	23,8	16	21,1	84	26,4		
Oy dışında televizyonda siyaset izler siyaset konuşurum	38	29,2	30	39,5	130	40,9		
Aktif düzeyde siyasete katılırim	26	20,0	13	17,1	44	13,8		
Üst düzeyde siyasete katılırim	5	3,8	2	2,6	14	4,4		

Öğrenim düzeyine göre siyasal katılım düzeyinin anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 13).

H5 Ret: Katılımcıların öğrenim düzeyine göre siyasal katılım düzeyi farklılık göstermektedir.

Tablo 14'te seçimlerde oy verilen kişiye/lidere bağlılık derecesinin kuşaklara göre karşılaştırmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir

Tablo 14. Seçimlerde Oy Verilen Kişiye/Lidere Bağlılık Derecesinin Kuşaklara Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Kuşak	n	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
X kuşağı	138	3,59	1,14	3,16	0,043	X>Y
Y kuşağı	281	3,30	1,06			
Z kuşağı	105	3,36	1,16			

Seçimlerde oy verilen kişiye/lidere bağlılık derecesinin kuşaklara göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=3,16$; $p<0,05$). X kuşağı katılımcıların seçimlerde oy verdiği kişiye/lidere bağlılık derecesi, Y kuşağı katılımcıların bağlılık derecesine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 14).

H6 Kabul: Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre lidere bağlılık dereceleri farklılık göstermektedir.

Tablo 15'te kuşaklara göre siyasal katılım türlerinin karşılaştırmasına ait Ki-Kare analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 15. Kuşaklara Göre Siyasal Katılım Türlerinin Karşılaştırılması

Alt Boyut		n	%	n	%	n	%	X ²	p
1.Siyasi bir seçimde oy kullandım	Hayır	2	1,4	13	4,6	33	31,4	79,37	0,000
	Evet	136	98,6	268	95,4	72	68,6		
2. Siyasi bir partide görev alıyorum	Hayır	111	80,4	248	88,3	88	83,8	4,75	0,093
	Evet	27	19,6	33	11,7	17	16,2		
3.Sivil toplum kuruluşunda (dernek, vakıf.vb.) görev alıyorum	Hayır	97	70,3	191	68,0	85	81,0	6,35	0,042
	Evet	41	29,7	90	32,0	20	19,0		
4.Kent konseyi /gençlik meclisinde görev alıyorum	Hayır	121	87,7	257	91,5	94	89,5	1,52	0,467
	Evet	17	12,3	24	8,5	11	10,5		
5.Gelecekte aktif siyasette görev almak isterim.	Hayır	89	64,5	192	68,3	54	51,4	9,49	0,009
	Evet	49	35,5	89	31,7	51	48,6		
6.Yaşadığım herhangi bir sorunla ilgili yetkili belediye veya benzeri mercilere dilekçe yazarım.	Hayır	49	35,5	97	34,5	44	41,9	1,85	0,397
	Evet	89	64,5	184	65,5	61	58,1		
7. Sosyal medyadan siyasi içerik paylaşımları (görüntü, video, müzik, yorum vb.) yaparım.	Hayır	97	70,3	180	64,1	73	69,5	2,06	0,357
	Evet	41	29,7	101	35,9	32	30,5		
8. Televizyonda yayınlanan siyasi içerikli programları izlerim.	Hayır	24	17,4	88	31,3	26	24,8	9,42	0,009
	Evet	114	82,6	193	68,7	79	75,2		
9. Partilerin televizyonda yayınlattığı siyasi reklam filmlerini izlerim.	Hayır	53	38,4	110	39,1	35	33,3	1,13	0,569
	Evet	85	61,6	171	60,9	70	66,7		
10.Gazetede siyasetle ilgili yayınlanan güncel haber ve köşe yazılarını takip ederim.	Hayır	49	35,5	142	50,5	50	47,6	8,55	0,014
	Evet	89	64,5	139	49,5	55	52,4		
11.Güncel siyasi konularla ilgili bilgi sahibi olarak, bilgimi çevremdekilerle paylaşıyorum.	Hayır	40	29,0	108	38,4	40	38,1	3,87	0,144
	Evet	98	71,0	173	61,6	65	61,9		
12. Desteklediğim siyasi parti ve adaya oy vermeleri için çevremdeki insanları ikna etmeye çalışırım.	Hayır	78	56,5	194	69,0	67	63,8	6,39	0,041
	Evet	60	43,5	87	31,0	38	36,2		
13. Seçim dönemlerinde yapılan anketlere katılarak görüş belirtirim.	Hayır	69	50,0	172	61,2	52	49,5	6,89	0,032
	Evet	69	50,0	109	38,8	53	50,5		
14.Siyasal içerikli panel, açık oturum, konferans ve toplantılara dinleyici olarak katılırım.	Hayır	73	52,9	191	68,0	66	62,9	9,02	0,011
	Evet	65	47,1	90	32,0	39	37,1		
15. Siyasi bir partinin /adayın seçim kampanyasında yer aldım.	Hayır	106	76,8	230	81,9	90	85,7	3,23	0,199
	Evet	32	23,2	51	18,1	15	14,3		
16.Siyasi bir partinin miting, gösteri, yürüyüş vb. etkinliğine katıldım.	Hayır	97	70,3	191	68,0	72	68,6	0,23	0,890
	Evet	41	29,7	90	32,0	33	31,4		
17.İnternet üzerinde gerçekleştirilen bir protesto eylemine katıldım.	Hayır	109	79,0	229	81,5	88	83,8	0,93	0,629
	Evet	29	21,0	52	18,5	17	16,2		
18. Bir toplu yürüyüş eylemine katıldım.	Hayır	106	76,8	229	81,5	85	81,0	1,33	0,515
	Evet	32	23,2	52	18,5	20	19,0		

“1. Siyasi bir seçimde oy kullandım” ($X^2=79,37$; $p<0,05$), “3. Sivil toplum kuruluşunda (dernek, vakıf vb.) görev alıyorum” ($X^2=6,35$; $p<0,05$), “5. Gelecekte aktif siyasette görev almak isterim” ($X^2=9,49$; $p<0,05$), “8. Televizyonda yayınlanan siyasi içerikli programları izlerim” ($X^2=9,42$; $p<0,05$), “10. Gazetede siyasetle ilgili yayınlanan güncel haber ve köşe yazılarını takip ederim.” ($X^2=8,55$; $p<0,05$), “12. Desteklediğim siyasi parti ve adaya oy vermeleri için çevremdeki insanları ikna etmeye çalışırım” ($X^2=6,39$; $p<0,05$), “13. Seçim dönemlerinde yapılan anketlere katılarak görüş belirtirim” ($X^2=6,89$; $p<0,05$), “14. Siyasal

içerikli panel, açık oturum, konferans ve toplantılara dinleyici olarak katılım” ($X^2=9,02$; $p<0,05$) katılım türlerinin kuşaklara göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

- X kuşağı katılımcıların %98,6’sı, Y kuşağı katılımcıların %95,4’ü, Z kuşağı katılımcıların %68,6’sı siyasi bir seçimde oy kullanmıştır (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %29,7’si, Y kuşağı katılımcıların %32’si, Z kuşağı katılımcıların %19’u sivil toplum kuruluşunda görev almıştır (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %35,5’i, Y kuşağı katılımcıların %31,7’si, Z kuşağı katılımcıların %48,6’sı gelecekte aktif siyasette görev almak istemektedir (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %82,6’sı, Y kuşağı katılımcıların %68,7’si, Z kuşağı katılımcıların %75,2’si televizyonda yayınlanan siyasi içerikli programları izlemektedir (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %64,5’i, Y kuşağı katılımcıların %49,5’i, Z kuşağı katılımcıların %52,4’ü gazetede siyasetle ilgili yayınlanan güncel haber ve köşe yazılarını takip etmektedir (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %43,5’i, Y kuşağı katılımcıların %31’i, Z kuşağı katılımcıların %36,2’si desteklediği siyasi parti ve adaya oy vermeleri için çevresindeki insanları ikna etmeye çalışmaktadır (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %50’si, Y kuşağı katılımcıların %38,8’i, Z kuşağı katılımcıların %50,5’i seçim dönemlerinde yapılan anketlere katılarak görüş belirtmektedir (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %47,1’i, Y kuşağı katılımcıların %32’si, Z kuşağı katılımcıların %37,1’i siyasi içerikli panel, açık oturum, konferans ve toplantılara dinleyici olarak katılmaktadır (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %98,6’sı, Y kuşağı katılımcıların %95,4’ü, Z kuşağı katılımcıların %68,6’sı siyasi bir seçimde oy kullanmıştır (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %29,7’si, Y kuşağı katılımcıların %32’si, Z kuşağı katılımcıların %19’u sivil toplum kuruluşunda görev almıştır (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %35,5’i, Y kuşağı katılımcıların %31,7’si, Z kuşağı katılımcıların %48,6’sı gelecekte aktif siyasette görev almak istemektedir (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %82,6'sı, Y kuşağı katılımcıların %68,7'si, Z kuşağı katılımcıların %75,2'si televizyonda yayınlanan siyasi içerikli programları izlemektedir (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %64,5'i, Y kuşağı katılımcıların %49,5'i, Z kuşağı katılımcıların %52,4'ü gazetede siyasetle ilgili yayınlanan güncel haber ve köşe yazılarını takip etmektedir (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %43,5'i, Y kuşağı katılımcıların %31'i, Z kuşağı katılımcıların %36,2'si desteklediği siyasi parti ve adaya oy vermeleri için çevresindeki insanları ikna etmeye çalışmaktadır (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %50'si, Y kuşağı katılımcıların %38,8'i, Z kuşağı katılımcıların %50,5'i seçim dönemlerinde yapılan anketlere katılarak görüş belirtmektedir (Tablo 15).

- X kuşağı katılımcıların %47,1'i, Y kuşağı katılımcıların %32'si, Z kuşağı katılımcıların %37,1'i siyasi içerikli panel, açık oturum, konferans ve toplantılara dinleyici olarak katılmaktadır (Tablo 15).

H7: Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre tercih ettikleri siyasi katılım türleri farklılık göstermektedir.

1. **Kabul.** Siyasi bir seçimde oy kullandım
2. Ret. Siyasi bir partide görev alıyorum
3. **Kabul.** Sivil toplum kuruluşunda (dernek, vakıf, birlik, cemiyet, topluluk, sendika, kooperatif vb.) görev alıyorum
4. Ret. Kent konseyi /gençlik meclisinde görev alıyorum
5. **Kabul.** Gelecekte aktif siyasette görev almak isterim
6. Ret. Yaşadığım herhangi bir sorunla ilgili yetkili belediye veya benzeri mercilere dilekçe yazarım.
7. Ret. Sosyal medyadan siyasi içerik paylaşımları (görüntü, video, müzik, yorum vb.) yaparım.
8. **Kabul.** Televizyonda yayınlanan siyasi içerikli programları izlerim.
9. Ret. Partilerin televizyonda yayınlattığı siyasi reklam filmlerini izlerim.

10. **Kabul.** Gazetede siyasetle ilgili yayınlanan güncel haber ve köşe yazılarını takip ederim.

11. Ret. Güncel siyasal konularla ilgili bilgi sahibi olarak, bilgimi çevremdekilerle paylaşıyorum.

12. **Kabul.** Desteklediğim siyasi parti ve adaya oy vermeleri için çevremdeki insanları ikna etmeye çalışıyorum.

13. **Kabul** Seçim dönemlerinde yapılan anketlere katılarak görüş belirtirim.

14. **Kabul** Siyasal içerikli panel, açık oturum, konferans ve toplantılara dinleyici olarak katılıyorum.

15. Ret. Siyasi bir partinin /adayın seçim kampanyasında yer aldım.

16. Ret. Siyasi bir partinin miting, gösteri, yürüyüş vb. etkinliğine katıldım.

17. Ret. İnternet üzerinde gerçekleştirilen bir protesto eylemine katıldım.

18. Ret. Bir toplu yürüyüş eylemine katıldım

Tablo 16'da kuşaklara göre siyasal konularda bilgilere ulaşırken kitle iletişim araçlarını kullanma sıklığının karşılaştırmasına ait ANOVA testi sonuçlarına yer verilmiştir

Tablo 16. Siyasal Konularda Bilgilere Ulaşırken Kitle İletişim Araçlarını Kullanma Sıklığının Kuşaklara Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Kitle İletişim Aracı	Kuşak	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
Televizyon	X kuşağı	138	3,43	1,25	26,50	0,000	X>Y,Z
	Y kuşağı	281	2,60	1,15			
	Z kuşağı	105	2,56	1,04			
Gazete	X kuşağı	138	2,72	1,51	25,08	0,000	X>Y,Z
	Y kuşağı	281	1,94	1,20			
	Z kuşağı	105	1,70	0,92			
Dergi	X kuşağı	138	1,59	0,89	4,49	0,012	X,Y>Z
	Y kuşağı	281	1,47	0,77			
	Z kuşağı	105	1,29	0,62			
Radyo	X kuşağı	138	1,97	1,20	7,62	0,001	X>Y,Z
	Y kuşağı	281	1,66	1,08			
	Z kuşağı	105	1,44	0,90			
İnternet	X kuşağı	138	3,77	1,39	4,31	0,014	X,Z>Y
	Y kuşağı	281	3,43	1,21			
	Z kuşağı	105	3,74	1,27			
Sosyal Medya	X kuşağı	138	3,43	1,56	3,59	0,028	Z>X,Y
	Y kuşağı	281	3,34	1,32			
	Z kuşağı	105	3,76	1,24			

Siyasal konularda bilgilere ulaşırken televizyon (F=26,50; p<0,05), gazete (F=25,08; p<0,05), dergi (F=4,49; p<0,05), radyo (F=7,62; p<0,05), internet (F=4,31; p<0,05), sosyal medya (F=3,59; p<0,05) kullanma sıklığının kuşaklara göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;

- X kuşağı katılımcıların siyasi konularda bilgilere ulaşırken televizyon kullanma sıklığı, Y ve Z kuşağı katılımcıların televizyon kullanma sıklığına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 16).

- X kuşağı katılımcıların siyasi konularda bilgilere ulaşırken gazete kullanma sıklığı, Y ve Z kuşağı katılımcıların gazete kullanma sıklığına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 16).

- X ve Y kuşağı katılımcıların siyasi konularda bilgilere ulaşırken dergi kullanma sıklığı, Z kuşağı katılımcıların dergi kullanma sıklığına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 16).

- X kuşağı katılımcıların siyasi konularda bilgilere ulaşırken radyo kullanma sıklığı, Y ve Z kuşağı katılımcıların radyo kullanma sıklığına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 16).

- X ve Z kuşağı katılımcıların siyasi konularda bilgilere ulaşırken internet kullanma sıklığı, Y kuşağı katılımcıların internet kullanma sıklığına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 16).

- Z kuşağı katılımcıların siyasi konularda bilgilere ulaşırken sosyal medya kullanma sıklığı, X ve Y kuşağı katılımcıların sosyal medya kullanma sıklığına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 16).

H8 Kabul: Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre kitle iletişim araçlarının kullanma sıklığı farklılık göstermektedir.

a Kabul. Televizyon kullanma sıklığı kuşağa göre farklılık göstermektedir.

b Kabul. Gazete kullanma sıklığı kuşağa göre farklılık göstermektedir.

c Kabul. Dergi kullanma sıklığı kuşağa göre farklılık göstermektedir.

d Kabul. Radyo kullanma sıklığı kuşağa göre farklılık göstermektedir.

e Kabul. İnternet kullanma sıklığı kuşağa göre farklılık göstermektedir.

f. Kabul. Sosyal medya kullanma sıklığı kuşağa göre farklılık göstermektedir.

Tablo 17’de kuşaklara göre siyasal katılım sağlamasında etkili olan faktörlerin önem düzeyinin karşılaştırmasına ait ANOVA testi sonuçlarına yer verilmiştir

Tablo 17. Siyasal Katılım Sağlamasında Etkili Olan Faktörlerin Önem Düzeyinin Kuşaklara Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Faktör	Kuşak	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
Adayın kendisi	X kuşağı	138	4,20	0,92	3,64	0,027	X> Y,Z
	Y kuşağı	281	3,97	1,02			
	Z kuşağı	105	3,88	1,10			
Adayın ideolojisi	X kuşağı	138	4,26	0,84	1,10	0,334	
	Y kuşağı	281	4,12	0,99			
	Z kuşağı	105	4,20	1,01			
Partinin icraatları ve vaatleri	X kuşağı	138	4,25	0,96	0,70	0,499	
	Y kuşağı	281	4,12	1,01			
	Z kuşağı	105	4,18	1,04			
Parti ideolojisi	X kuşağı	138	4,24	0,84	1,11	0,331	
	Y kuşağı	281	4,10	0,99			
	Z kuşağı	105	4,21	1,01			
Aile ve yakın çevre	X kuşağı	138	2,82	1,22	0,52	0,597	
	Y kuşağı	281	2,78	1,22			
	Z kuşağı	105	2,67	1,09			
Kamuoyu araştırma sonuçları	X kuşağı	138	2,84	1,29	3,12	0,045	Z>X, Y
	Y kuşağı	281	2,95	1,31			
	Z kuşağı	105	3,25	1,25			
Adayın seçimi kazanma ihtimali	X kuşağı	138	2,96	1,32	7,47	0,001	Z>X, Y
	Y kuşağı	281	2,64	1,21			
	Z kuşağı	105	3,14	1,21			
Yapılan siyasal kampanyanın etkinliği	X kuşağı	138	3,09	1,26	5,80	0,003	Z>X, Y
	Y kuşağı	281	2,99	1,28			
	Z kuşağı	105	3,48	1,20			
Seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler	X kuşağı	138	3,59	1,25	7,70	0,001	Z>X, Y
	Y kuşağı	281	3,35	1,27			
	Z kuşağı	105	3,90	1,10			
Televizyon yayınları	X kuşağı	138	3,51	1,14	11,38	0,000	Z, X>Y
	Y kuşağı	281	3,11	1,25			
	Z kuşağı	105	3,70	1,08			
Gazete / dergi yayınları	X kuşağı	138	3,15	1,15	1,44	0,238	
	Y kuşağı	281	3,00	1,23			
	Z kuşağı	105	3,20	1,09			
Radyo yayınları	X kuşağı	138	2,72	1,07	0,25	0,775	
	Y kuşağı	281	2,80	1,26			
	Z kuşağı	105	2,82	1,04			
İnternet	X kuşağı	138	3,64	1,16	4,25	0,015	Z>X, Y
	Y kuşağı	281	3,48	1,22			
	Z kuşağı	105	3,87	1,13			
Sosyal medya	X kuşağı	138	3,56	1,20	2,28	0,104	
	Y kuşağı	281	3,50	1,26			
	Z kuşağı	105	3,80	1,17			
Broşür, afiş, ilan, fotoğraf, film	X kuşağı	138	2,69	1,28	2,89	0,056	
	Y kuşağı	281	2,84	1,32			
	Z kuşağı	105	3,10	1,32			
Miting ve gösteriler	X kuşağı	138	3,08	1,28	1,16	0,315	
	Y kuşağı	281	3,03	1,40			
	Z kuşağı	105	3,27	1,31			

Siyasal katılım sağlanmasında etkili olan adayın kendisi ($F=3,64$; $p<0,05$), kamuoyu araştırma sonuçları ($F=3,12$; $p<0,05$), adayın seçimi kazanma ihtimali ($F=7,47$; $p<0,05$), yapılan siyasi kampanyanın etkinliği ($F=5,80$; $p<0,05$), seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler ($F=7,70$; $p<0,05$), televizyon yayınları ($F=11,38$; $p<0,05$) ve internet ($F=4,25$; $p<0,05$) faktörlerinin önem düzeyinin kuşaklara göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;

- X kuşağı katılımcıların siyasi katılım sağlanmasında adayın kendisine verdiği önem düzeyi, Y ve Z kuşağı katılımcıların verdiği önem düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 17).

- Z kuşağı katılımcıların siyasi katılım sağlanmasında kamuoyu araştırma sonuçlarına verdiği önem düzeyi, X ve Y kuşağı katılımcıların verdiği önem düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 17).

- Z kuşağı katılımcıların siyasi katılım sağlanmasında adayın seçimi kazanma ihtimaline verdiği önem düzeyi, X ve Y kuşağı katılımcıların verdiği önem düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 17).

- Z kuşağı katılımcıların siyasi katılım sağlanmasında yapılan siyasi kampanyanın etkinliğine verdiği önem düzeyi, X ve Y kuşağı katılımcıların verdiği önem düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 17).

- Z kuşağı katılımcıların siyasi katılım sağlanmasında seçmenle yapılan yüz yüze görüşmelere verdiği önem düzeyi, X ve Y kuşağı katılımcıların verdiği önem düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 17).

- Z kuşağı katılımcıların siyasi katılım sağlanmasında televizyon yayınlarına verdiği önem düzeyi, X ve Y kuşağı katılımcıların verdiği önem düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 17).

- Z kuşağı katılımcıların siyasi katılım sağlanmasında internete verdiği önem düzeyi, X ve Y kuşağı katılımcıların verdiği önem düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 17).

H9: Katılımcıların mensup olduğu kuşağa göre siyasi katılım üzerinde etkili olan faktörlerin önem düzeyi farklılık göstermektedir.

1. **Kabul.** Adayın kendisinin önem düzeyi farklılık göstermektedir.
2. Ret. Adayın ideolojisinin önem düzeyi farklılık göstermektedir.
3. Ret. Partinin icraatları ve vaatlerinin önem düzeyi farklılık göstermektedir.

4. Ret. Parti ideolojisinin önem düzeyi farklılık göstermektedir.
5. Ret. Aile ve yakın çevrenin önem düzeyi farklılık göstermektedir.
6. **Kabul.** Kamuoyu araştırma sonuçlarının önem düzeyi farklılık göstermektedir.
7. **Kabul.** Adayın seçimi kazanma ihtimalinin önem düzeyi farklılık göstermektedir.
8. **Kabul.** Yapılan siyasal kampanyanın etkinliğinin önem düzeyi farklılık göstermektedir.
9. **Kabul.** Seçmenle yapılan yüz yüze görüşmelerin önem düzeyi farklılık göstermektedir.
10. **Kabul.** Televizyon yayınlarının önem düzeyi farklılık göstermektedir.
11. Ret. Gazete / dergi yayınlarının önem düzeyi farklılık göstermektedir.
12. Ret. Radyo yayınlarının önem düzeyi farklılık göstermektedir.
13. **Kabul.** İnternetin önem düzeyi farklılık göstermektedir.
14. Ret. Sosyal medyanın önem düzeyi farklılık göstermektedir.
15. Ret. Broşür, afiş, ilan, fotoğraf, filmlerin önem düzeyi farklılık göstermektedir.
16. Ret. Miting ve gösterilerin önem düzeyi farklılık göstermektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Araştırmanın sonuçlarına göre X-Y-Z kuşağına mensup bireylerin Gaziantep ili özelinde siyasal katılımlarına etki eden faktörler çerçevesinde, genel anlamda bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Siyasal katılım düzeyleri, tercih edilen siyasal katılım türleri ve siyasal katılıma etki eden faktörlerin bir kısmı ile lidere bağlılık dereceleri kuşaklar arasında farklılık göstermektedir. Kitle iletişim araçlarını kullanma sıklığında da kuşaklar arasında farklılık olduğu görülmüştür. X kuşağından 138, Y kuşağından 281, Z kuşağından 105 olmak üzere; 130'u lise, 76'sı ön lisans ve 318'i lisans ve üstü mezunu olan toplam 524 katılımcıdan elde edilen araştırma neticesinde aşağıda belirtilen sonuçlar ortaya çıkmıştır:

- Katılımcıların % 4 gibi çok az bir kısmının üst düzeyde siyasete katılım sağladığı (Tablo 10'a göre erkeklerde bu oran %5.3 iken, kadınlarda %3.0 dir); Ayrıca kuşaklar açısından bakıldığında da en yüksek oranın % 5.8 ile X Kuşağında olduğu, bunu %3.9 ile Y kuşağının takip ettiği ve en düşük oranın da %1.9 ile Z kuşağına ait olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle ileri yaşlarda bulunan bireylerde üst düzeyde siyasete katılım oranının, genç yaştakilere göre daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre başlangıçta test etmek istediğimiz “katılımcıların mensup olduğu kuşağına göre siyasal katılım düzeyleri farklılık göstermektedir” ve “katılımcıların cinsiyetine göre siyasal katılım düzeyleri farklılık göstermektedir” hipotezleri kabul edilmiştir. Diğer yandan katılımcıların %37.8 gibi bir oranının ise oy kullanma hakkına ilave olarak televizyonda siyaset izleyip siyaset konuştuğu tespit edilmiştir. Erkeklerde bu oran %42.1 iken, kadınlarda %34.5 olarak tespit edilmiştir (bkz. Tablo 10). Kuşaklar açısından bakıldığında ise aynı üst düzey siyasete katılımında olduğu üzere burada da en yüksek oranın %47.8 ile X kuşağında olduğu bunu %34.5 ile Y kuşağının, %33.3 ile Z kuşağının izlediği tespit edilmiştir (bkz. Tablo.9).
- Katılımcıların geneli göz önüne alındığında siyasal katılım türlerinden daha çok “izleyici faaliyetlerde” buldukları görülmektedir. Şöyle ki, (%73.7) televizyonda yayınlanan siyasal içerikli programları izleyip, (62.2) yine partilerin televizyonda

yayınlatığı siyasal reklam filmlerini izlemektedir. En az katılım gösterdikleri siyasal katılım türü “üst düzey eylemler” dir. %90.1 kent konseyi ve geçlik meclisine bir üyesi bulunmamakta, ve %85.3’ü siyasal bir partide görev almamaktadır.

- Katılımcıların %11.6’sı kişiye/lidere bağlılık derecelerinin zayıf olduğunu belirtirken, %37.8’i ise güçlü olduğunu ifade etmişlerdir. Tüm katılımcılar göz önüne alındığında, seçimlerde oy verilen kişiye/lidere bağlılık derecesinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Kuşaklar açısından bakıldığında ise X kuşağı katılımcıların seçimlerde oy verdiği kişiye/lidere bağlılık derecesi, Y kuşağı katılımcıların bağlılık derecesine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Katılımcıların tamamı değerlendirildiğinde, siyasal konulardan haberdar olmak için en sıklıkla kullandıkları kitle iletişim araçları “internet” ve “sosyal medya” iken, en az kullandıkları aracın “dergiler” ve “radyo” olduğu görülmüştür. Kuşaklar açısından bakıldığında televizyon, gazete, dergi ve radyonun en çok X kuşağı mensuplarınca kullanıldığı; internet kullanımında tüm kuşakların birbirine yakın oranlara sahip olduğu; sosyal medyanın ise en çok Z kuşağı tarafından kullanıldığı görülmektedir. Y kuşağının ise hemen tüm iletişim araçlarının kullanımı açısından diğer iki kuşağın arasında bir derece sahip olduğu görülmektedir.
- Katılımcıların siyasal katılım sağlamalarında önem derecesi en yüksek olan faktörler incelendiğinde katılımcıların %45’i “partinin icraat ve vaatleri” nin %43.5’i “adayın ideolojisi” ve %42.4’ü de “parti ideolojisi” nin kendileri için çok önemli düzeyde olduğunu belirtmiştir. Kuşaklar açısından bakıldığında ise “adayın kendisi”, “kamuoyu araştırma sonuçları”, “adayın seçimi kazanma ihtimali”, “yapılan siyasal kampanyanın etkinliği”, “seçmenle yapılan yüzyüze görüşmeler” ve “internet” kuşaklar arasında anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bunlardan “adayın kendisi” faktörüne verilen önem konusunda X kuşağı diğer iki kuşaktan ayrışırken; Z kuşağı ise yukarıda sıralanan diğer beş faktöre en çok önem vermesi bakımından, X ve Y kuşaklarından ayrışmaktadır.
- Katılımcıların siyasal katılım düzeylerine bakıldığında da kuşaklar arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Z kuşağı mensuplarının (%24.8)’i , X (%10.1) ve Y (%18.1) kuşağı mensuplarına göre siyasetle pek ilgilenmedikleri görülmektedir. Ayrıca X kuşağı mensupları (%5.8), Y kuşağı (%3.9) ve Z kuşağı (%1.9) mensuplarına göre daha üst düzeyde siyasete katılım sağladıklarını belirtirken, Z kuşağı mensupları

(%19.0) ise X (%15.2) ve Y (%14.9) kuşağı mensuplarına oranla daha aktif düzeyde siyasete katılım sağladıklarını ifade etmektedirler.

- Katılımcıların aylık gelirine göre de siyasal katılım düzeyleri farklılık göstermiştir. Siyasetle pek ilgilenmiyorum diyenler; geliri 1500TL ve altı olanlarda %20.9, 1501-3000 TL geliri olanlarda %22.4, geliri 3001 TL ve üzerinde olanlarda ise %10.9 oranına sahiptir. Her üç gelir grubunun kendi içerisinde en büyük orana sahip kitlenin ise (1500TL altı %32.5, 1501-3000TL %37.1, 3001TL üzeri %43.6) “oy dışında televizyonda siyaset izleyip konuşmakla yetinenlerden oluştuğu ve bu grupta gelir arttıkça grubun kendi içerisindeki oranının da arttığı görülmektedir. Üst düzeyde siyasete katılım hususunda da aynı şekilde gelir arttıkça katılım oranının da arttığı bir durum gözlenmektedir (1500TL altı %1.9, 1501-3000TL %3.4, 3001TL üzeri %6.4). Bununla birlikte bu kategori diğer siyasi katılım düzeyleri açısından her üç gelir grubunda da en düşük orana sahip düzey durumundadır. Bu hususta genel olarak ifade etmek gerekirse; gelir düzeyi arttıkça siyasetle ilgisiz olanların oranının düştüğü ve daha aktif katılıma doğru artan bir oran olduğu görülmektedir. Orta gelir grubunun ise tüm katılım düzeyleri açısından ortalama bir orana sahip olduğu tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Demokrasinin tam anlamıyla gelişemediği ülkelerde siyasal katılımın geniş alanlara yayılması mümkün olamamaktadır. Demokrasinin daha iyi anlamda tesis edilebilmesi için her bireyin öncelikle eşit düzeyde hak ve özgürlüklere sahip olması, düşüncülerini ve eylemlerini daha özgür bir ortamda gerçekleştirmesi ön koşul olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada yalnızca hukuk normları açısından insan haklarının tesisinin yeterli olmayacağı aynı zamanda sivil toplum kuruluşlarının da uygulamaya destek sağlamasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan kişilerin dahi siyasal katılımın yoğun olduğu alanlarda faaliyetlerinin kısıtlı kaldığı göz önüne alındığında, bireylerin STK üyeliklerinin teşvik edilmesinin ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmada da görüldüğü üzere, “İzleyici eylemlere” katılımın ulaştığı yüksek düzey kadar “üst düzey ve aktif siyasal katılıma yönelik” faaliyetlere de katılımın sağlanması gerekmektedir. Demokrasi ve siyasal katılımın daha üst düzeye ulaşabilmesi için faydalı olabileceği değerlendirilen belli başlı hususlar aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

- Vatandaşların büyük çoğunluğunun siyasal katılım türü, siyasal seçimlerde oy kullanmaktan ibaret kalmaktadır. Demokrasinin daha iyi tesis edilebilmesi adına diğer siyasal katılım türlerine de eğilimi arttırmak konusunda bireylerin bilinçlendirilmesinin ve bu konuda eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.
- Siyasal içerikli anketlere bile katılım sağlamakta çekingen davranan büyük bir kesime, daha rahat düşüncelerini ifade edeceği ortam oluşturulmalı, böylelikle araştırmacılarında siyasal sorunlarla ilgili tespitler yaparak, çözüm yolları üretilmesi desteklenmelidir.
- Kadınların siyasal katılım konusunda karşılaştıkları eşitsizliğin ortadan kaldırılabilmesi için kadın çalışmaları ve bu konudaki STK faaliyetleri artırılmalıdır.
- Bireylerin en sık kullanmayı tercih ettikleri kitle iletişim araçlarının günümüzde internet ve sosyal medya haline gelmiş olduğu göz önüne alınarak bu alanların daha etkin, özgür ancak bilgi kirliliğinden arındırılarak kullanımına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
- Üniversitelerde siyasal katılımın motive edilebilmesi için öğrenci kulüpleri daha etkin ve katılımcı bir yapıda işlev görebilecek hale getirilmeli, öğrencilerin tüm faaliyetlere ve yönetimin alacağı, kendilerini ilgilendiren kararlara şeffaf olarak katılımları sağlanmalı, sosyal yardım faaliyetleri ve sosyal sorumluluk projelerinde daha aktif görev almaları teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.
- Toplumun geneline yönelik ise siyasal etik ve siyasal iletişim konularında eğitici faaliyetler ve programlar düzenlenmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

Bu çalışmadaki bulgular ve sonuçlar, Gaziantep ilinde ikamet eden X-Y-Z kuşaklarına mensup bireylerden toplanmış verilerin analizi neticesinde elde edilmiştir. Farklı illerde, farklı gruplar üzerinden yapılacak çalışmalar ile daha genellenebilir sonuçlara ulaşmak mümkün olabilecektir. Türkiye’de yapılacak benzer çalışmaların sonuçları üzerinden yürütülecek meta analizleri ise siyaset bilimi alanına daha fazla katkı sağlayarak daha genel ve güvenilir çalışmaların ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aydın, G. Ç., & Başol, O. (2014). X ve Y kuşağı: Çalışmanın anlamında bir değişme var mı?. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 4(4), 1-15.
- Metin, S., & Kızıldağ, D. (2017). Kuşakların kariyer beklentilerinin farklılaşması: otomotiv sektöründe bir araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(40), 340-363.
- Latif, H., & Serbest, S. (2014). Türkiye’de 2000 kuşağı ve 2000 kuşağının iş ve çalışma anlayışı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2(2).
- Mannheim, K. (1970). Nesiller sorunu. *Psikanalitik İnceleme*, 57(3), 378-404.
- Gürbüz, S. (2015). Kuşak farklılıkları: Mit mi, gerçek mi? (Generational differences: A myth or reality?). *İş ve İnsan Dergisi*, 2, 39-57.
- Keleş, H. N. (2011). Y kuşağı çalışanlarının motivasyon profillerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 129-139.
- Göktaş, P., & Çarıkçı, İ. H. (2015). Kuşakların siyasal iletişim kültür ve liderlik açısından değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 7-33.
- Göktaş, P., & Çarıkçı, İ. H. (2016). Siyasi liderlerden beklenen liderlik ve iletişim tarzları: Y kuşağı üzerine bir araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71(3), 855-888.
- Reeves, TC, & Oh, E. (2008). Kuşak farkları. *Eğitim iletişimi ve teknolojisi üzerine araştırma el kitabı*, 3, 295-303.
- Howe, N., & Strauss, W. (2000). *Millennials rising: The next great generation*. Vintage.
- Mücevher, M. H. (2015). *X ve Y kuşağının birbirlerine karşı özellik ve etkileşim algıları: SDÜ örneği* (Doctoral dissertation, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Çakmak, F., & Çelik, M. Y. (2017). Türkiye’de istihdamın kuşaklara göre analizi. *Sayıştay Dergisi*, 104, 65-76.

- Adıgüzel, O., Batur, H. Z., & Ekşili, N. (2014). Kuşakların değişen yüzü ve y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: Mobil yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 165-182.
- Çetin, C., & Karalar, S. (2016). X, Y ve Z kuşağı öğrencilerin çok yönlü ve sınırsız kariyer algıları üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28),
- Gökta, P. (2016). ? Y kuşağının iletişim sorunlarının analiz ve çözüm önerileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu Örneği*, 11(3), 32-50.
- Mengi, Z. (2011). *Yazan: Zeynep Mengi* Kaynak: www.yenibiris.com.
- Taşdelen, M. (1997). *Siyaset sosyolojisi*. İstanbul: Kocav Yayınları.
- Çam, E. (1975). *Siyaset bilimine giriş*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi.
- Vergin, N. (2008). *Siyasetin sosyolojisi: kavramlar, tanımlar, yaklaşımlar*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Akıncı, S. (2014). Siyasal Katılım Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, Bahar, 7*, 33-45.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı siyasal katılma: Siyasal eylemin kökenleri üzerine bir inceleme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi
- Özbudun, E. (1975). *Türkiye'de sosyal değişme ve siyasal katılma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.
- Kapani, M. (1983). *Politika bilimine giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.
- Daver, B. (1993). *Siyaset bilimine giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 5
- Milbrath, L. W. (1965). Political participation: How and why do people get involved in politics?.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. *Pegem Atıf İndeksi*, 001-214.
- Akıncı, S. (2014). Siyasal katılımın toplumsal dinamikleri ve kitle iletişim araçları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 305-322.
- Altan, C. (2011). Eğitim-Siyasal Eğilim İlişkisi: Mersin Örneği. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1).

- Arslan, F. J. (2012). *Siyasal katılım sürecinde kadınlar: İsveç Ve Türkiye örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Trabzon
- Ayan, H. (2015). *Bingöl'de 'yerel siyasal alan' ve siyasal katılımı etkileyen sosyolojik faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Aydın, K ve Özbek, V. (2004). Ailenin seçmen davranışları üzerindeki etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 144-167
- Baykal, D. (1970). *Siyasal katılma bir davranış incelemesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No:302.
- Bozan, A. (2013). Politikleşme ve siyasal katılımı etkileyen faktörler adalet ve kalkınma partisi gençlik kolları örneği. *Alternatif Politika*, 5(2), 153-173.
- Bozdağ Tulum, A. (2014). *Kadınların siyasi hayata katılımında kadın kolları*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çadır, Mustafa (2011), *Kadının siyasal yaşama katılımında siyasi parti kadın kollarının rolü (tbmm'de grubu bulunan siyasi partiler bağlamında Ankara ili örneği)*. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Çetin, H. (2003). İnsan ve siyaset: siyasetin psikolojik temelleri. Ankara: Siyasal.
- Çukurçayır, M. (2002). *Siyasal katılma ve yerel demokrasi: küreselleşme sürecinde yurttaş, yönetim, siyaset*. Konya: Çizgi.
- Dilber, F. (2013). Siyasal Katılıma Etki Eden Psikolojik Faktörler Ve Seçmen Tercihine Etkisi; Karaman Seçmenleri Üzerine Bir Alan Araştırması. *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-21.
- Dilber, F. (2012). Seçmenlerin kitle iletişim araçlarından aldığı siyasal içerikli bilgilerden etkilenme düzeyi; Karaman ili seçmenleri üzerine bir alan araştırması. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(3).
- Dursun, D. ve Altunoğlu, M. (Eds.)(2013). *Siyaset bilimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları.
- Gücük, D. (2006). *Kadınların Siyasal Katılımları ve Katılıma Etki Eden Faktörler: Ankara-Mamak/Çankaya örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Kışlalı, A. T. (2003). *Siyasal sistemler, siyasal çatışma ve uzlaşma*. Ankara: İmge Kitapevi
- Koçak, A.(2002). Siyasal davranış ve kamuoyu. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2 (3), 96-103).
- Özer, İ. ve Meder, M. (2008). *Siyasal katılma ve seçmen davranışı*. İstanbul: Ege.
- Özkan, N. (2002). *Seçim kazandıran kampanyalar*. İstanbul: Mediacat Kitapları.
- Öztekin, A. (2003). *Siyaset bilimine giriş*. Ankara: Siyasal
- Soylu, A. (2017). *Türkiye'de kadınların siyasal katılımı*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tatar, T. (1997). *Siyaset sosyolojisi*. İstanbul: Turan
- Turan, İ. (2000). “*Türkiyede siyasal kültürün oluşumu*”, *Türkiyede politik değişim ve modernleşme*. İstanbul: Alfa Basım.
- Turan, İ. (1970). Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde öğrenci olayları. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 29(1-4), 171-192.
- Yıldız, M. M. (2014). *Gençlik ve siyasal katılım: Diyarbakır örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

EKLER

Bilimsel Araştırma

Değerli katılımcı,
Bu anket " X-Y-Z Kuşakları ve Siyasal Katılımda Etkili Olan Faktörler " adlı yüksek lisans tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Vereceęiniz doğru ve samimi cevaplar araştırmanın başarısını olumlu yönde etkileyecektir. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar üçüncü şahıslarla ve kurumlarla paylaşılmayacak yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacaktır.

Ankete katılım sağladığınız için teşekkür ederim.

* Gerekli

1. 1.Tarih aralıklarından doğum tarihinize uygun olanı işaretleyiniz. *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- 1965 -1979 (X Kuşaağı)
 1980 - 1999 (Y Kuşaağı)
 2000 -2021 (Z Kuşaağı)

2. 2. Cinsiyetiniz ? *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- Kadın
 Erkek

3. 3. Medeni durumunuz ? *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- Bekar
 Evli
 Boşanmış /Dul

4. 4. Gelir durumunuz ? *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- 0-1500TL
 1501-3000 TL
 3001-4500 TL
 4501-6000 TL
 6001 ve üstü

5. 5. Eğitim durumunuz ? *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- İlkokul
 Ortaokul
 Lise
 Ön Lisans
 Lisans ve üstü

6. Siyasal katılım düzeyiniz nedir ? *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- Siyasetle pek ilgilenmiyorum
- Sadece oy veririm
- Oy dışında televizyonda siyaset izler siyaset konuşurum
- Aktif düzeyde siyasete katılırım
- Üst düzeyde siyasete katılırım

7. Siyasal katılım türü ile ilgili aşağıdaki maddelerden sizin için en uygun olanı işaretleyiniz. *

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

	HAYIR	EVET
1.Siyasi bir seçimde oy kullandım	☐	☐
2. Siyasi bir partide görev alıyorum	☐	☐
3.Sivil toplum kuruluşunda (dernek, vakıf,birlik,cemiyet, topluluk,sendika,kooperatif vb.)görev alıyorum	☐	☐
4.Kent konseyi /gençlik meclisinde görev alıyorum	☐	☐
5.Gelecekte aktif siyasette görev almak isterim.	☐	☐
6.Yaşadığım herhangi bir sorunla ilgili yetkili belediye veya benzeri mercilere dilekçe yazarım.	☐	☐
7. Sosyal medyadan siyasi içerik paylaşımları (görüntü, video,müzik,yorum vb.)yaparım.,	☐	☐
8. Televizyonda yayınlanan siyasi içerikli programları izlerim.	☐	☐
9. Partilerin televizyonda yayınlattığı siyasi reklam filmlerini izlerim.	☐	☐
10.Gazetede siyasetle ilgili yayınlanan güncel haber ve köşe yazılarını takip ederim.	☐	☐
11.Güncel siyasi konularla ilgili bilgi sahibi olarak, bilgimi çevremdekilerle paylaşıyorum.	☐	☐
12. Desteklediğim siyasi parti ve adaya oy vermeleri için çevremdeki insanları ikna etmeye çalışırım.	☐	☐
13. Seçim dönemlerinde yapılan anketlere katılarak görüş belirtirim.	☐	☐
14.Siyasi içerikli panel,açık oturum, konferans ve toplantılara dinleyici olarak katılırım.	☐	☐
15. Siyasi bir partinin /adayın seçim kampanyasında yer aldım.	☐	☐
16.Siyasi bir partinin miting, gösteri, yürüyüş vb.etkinliğine katıldım.	☐	☐
17.Internet üzerinde gerçekleştirilen bir protesto eylemine katıldım.	☐	☐
18. Bir toplu yürüyüş eylemine katıldım.	☐	☐

8. 8. Seçimlerde oy verdiğiniz kişiye lidere bağlılık dereceniz nedir ? *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- Çok Zayıf
 Zayıf
 Kararsız
 Güçlü
 Çok Güçlü

9. 9. Siyasal konularda bilgilere ulaşırken, aşağıdaki kitle iletişim araçlarını ne sıklıkla kullanırsınız ? *

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

	Hiç kullanmam	Haftada 1-2 gün	Haftada 3-4 gün	Haftada 5-6 gün	Her gün
Televizyon	☐	☐	☐	☐	☐
Gazete	☐	☐	☐	☐	☐
.Dergi	☐	☐	☐	☐	☐
Radyo	☐	☐	☐	☐	☐
İnternet	☐	☐	☐	☐	☐
Sosyal Medya	☐	☐	☐	☐	☐

10. 10. Siyasal katılım sağlamanızda aşağıdaki faktörler ne derece önemlidir ? *

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

	Çok Önemsiz	Önemsiz	Kararsız	Önemli	Çok Önemli
1. Adayın Kendisi	☐	☐	☐	☐	☐
2. Adayın ideolojisi	☐	☐	☐	☐	☐
3. Partinin icraatleri ve vaatleri	☐	☐	☐	☐	☐
4. Parti ideolojisi	☐	☐	☐	☐	☐
5. Aile ve yakın çevre	☐	☐	☐	☐	☐
6. Kamuoyu araştırma sonuçları	☐	☐	☐	☐	☐
7. Adayın seçimi kazanma ihtimali	☐	☐	☐	☐	☐
8. Yapılan siyasal kampanyanın etkinliği	☐	☐	☐	☐	☐
9. Seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler	☐	☐	☐	☐	☐
10. Televizyon yayınları	☐	☐	☐	☐	☐
11. Gazete / Dergi yayınları	☐	☐	☐	☐	☐
12. Radyo yayınları	☐	☐	☐	☐	☐
13. İnternet	☐	☐	☐	☐	☐
14. Sosyal medya	☐	☐	☐	☐	☐
15. Broşür, afiş, ilan, fotoğraf, film	☐	☐	☐	☐	☐
16. Miting ve gösteriler	☐	☐	☐	☐	☐